

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 36.

Invitare la abonament.

Deschidem abonament nou pentru revista noastră „Progresul”, ce costă:

Pe un an 8 cor.
Pe 1/2 an 4 cor.

Pentru România și străinătate 10 cor.

Abonamentul are a se plăti înainte. În scopul acesta la numărul acesta, de Crăciun, alăturăm și mandate poștale pentru achitarea abonamentului.

Cine nu ne retrimite numărul de Crăciun, îl considerăm de abonat. Rugăm dar pe st. abonați, vechi și noi, să ne trimită ori numărul acesta îndărăt, ori prețul abonamentului înainte, ca să nu avem mai târziu necazuri, și noi și restanțierii, cari ne îngreunează rosturile.

Din a noastră parte ne vom da toată silința să dăm ecvivalentul. Nădăduim, că și publicul cititor va lua în considerare greutatea, cu cari se scoate o foae bună românească, pe care la rîndul nostru vom dezvolta-o mereu în proporția sprijinului moral și material, de care vom fi învredniciți.

Cu toată stima
Administrația „Progresul”
Oravița.

Crăciunul nostru.

Cea mai mare sărbătoare a creștinilor e Crăciunul, bogat în datini odihnitoare.

Poporul nostru, eminentemente agronomic, mai ales cine are ce-î trebuie, și în pod și în ladă, în această zi mare se simte mai bine peste an. În faptul acesta se manifestă instinctiv religiozitatea poporului nostru. Crăciunul, mama sărbătorilor creștinești, alină și viața săracilor, prin mijlocirea datinilor. Darurile de Crăciun înveselesc pre Dumnezeu. Văduva, care își încălzește copiii de trupul ei, neavînd nici lemne în vatră, își trimite copiii în colinde, spre a descleşta mina bogatului... Pe cine nu-l înduioșează cîntecul rugător al pițărăilor, zgriburiți de foame, cu piciorușele înghețate, îl va ajunge blăstămul lor neîndurător: „Cite cuie pe casă, atîtea necazuri pe masă”...

Semnălăm cu multă satisfacție sufletească milostenia Românilor de pretutindenă, începînd dela dăruirile însemnate ale Societății „Obolul” de sub înaltul patronaj al A. S. Principesei Maria, până la Românele noastre, cari în această zi mare nu gustă

nici o coajă de mălai, până nu-și dau de pomană...

Cu multă satisfacție sufletească vestim și noi lumii, că „Progresul” nostru, zămislit din dorul neprihănit al cărturarilor noștri, cari i-au înfipt busola în asest titlu-program, a ieșit din penele ale rele.

Eată bucuria de Crăciun și-a noastră, a celor grupați în jurul acestui mic stîndard cultural, și-a a tuturor oamenilor de bine, cari văd ca și noi, că am nimerit locul, unde trebuie pusă pîrghia pentru ridicarea poporului nostru românesc.

Pentru ilustrarea celor susmenționate, prezintăm prietinelor-cititori ai noștri următoarea dare de seamă:

Fără orce sforțări lărmuitoare, singur nobilul lor avînt sufletesc, i-a îndrumat pe cei 33 colaboratori ai noștri, pe cari îi cunoașteți din iscălitura publicațiunilor lor, să desfășure o activitate rodnică în coloanele acestei foi. Și numărul colaboratorilor noștri crește mereu. Eată cea dintâi garanță pentru trăinicia unei gazete bune.

Fără orce sforțări lărmuitoare, ci numai prin muncă asiduă și corectitudine găzetă-

Foiță originală.

Evoluția și Creațiunea

— Reflexii —
de AUREL POPOVICI.

„Orcare religie căreia îi strică adevărurile, nu poate fi bună, nu poate fi trainică”. Dr. M. Vladimirescu („Progresul” Nr. 1).

Vorba aceasta a d-nului Vladimirescu conține un adevăr incontestabil, încontra căruia n'avem să ne războim.

Citind cu atențiune articolul d-lui Vladimirescu, sub titlul de mai sus („Progresul” anul I. Nr. 1—13, și Nr. 16—17), ni-se pare că tendința autorului e să arate că religiunea creștină — învechită — nu mai poate sta astăzi alături cu științele moderne, deci numai are drept la existență.

Dacă-i așa, navem încãtro... trebuie să ne plecăm, pentru că: a ne opune adevărului ar fi păgubitor; a nu recunoaște rezultatele nerăsturnabile ale științei, — este încontra adevărului.

Să ni-se îngăduie însă, ca scrutînd rezultatele științelor așanumite „moderne”, să vedem, că sînt ele oare neîndoielnice și nerăsturnabile?... și să vedem mai departe de sînt ori nu adevărurile certe în consonanță cu religiunea creștină?... De multeori s'a zis, — și cu tot dreptul, — că o parte a lumii rîde de ceialaltă. Trebuie însă să știm că o parte a lumii, restoarnă și ni-

micește, veacuri dearîndul, teoriile și sistemele celeialalte. Și pînăcînd în dreapta în stînga se surpă teoriile învechite, ipoteze romantice, fantazii, visuri,... prin mijlocul răsboirilor progressează măestos un curent puternic, purtător al adevărurilor certe și solide, cari totdeauna au fost și sînt în perfectă conzonanță cu mintea sănătoasă.

Cînd am luat asupra mea sarcina de-a reflecta la unele teorii, susținute în public de dl Vladimirescu, mi-am dat bine seama de slabele mele forțe. Dar fiind pe deplin convins despre dreptatea cauzei mele, nu pot privi nepăsător la pustiirile ce astfel de teorii le vor produce între fii neamului meu.

Atmosfera și dealtmintrelea e prea încărcată... vedem că se lucrează și la noi deja sistematic, pentru distrugerea mărețului palat al credinței, care singur a dat vlagă ființei noastre în trecut, și nădejde în viitor.

Scopul reflexiunilor mele este ca — pentru liniștirea celor ajunși la indoială — să împac știința cu credința, acești „potrivnici”, cari după părerea d-nului Vladimirescu nu încap sub o căciulă.

Înainte de a începe cu acest studiu, trebuie să înlătur din capul locului o idee preconcepută, care a prins rădăcini adînci în păturile așazise culte ale societății noastre.

Pretutindenea întîmpinăm azi tineri, cari susțin cu multă siguranță că 1) adevărurile de credință n'ar mai fi susținute decît de preoțime și celmult de mulțimea ignorantă, și că 2) știința modernă nu mai admite azi credința.

La afirmația dintâi răspund că: Adevărații bărbați de știință au fost toți religioși. Cred că-i deajuns să amintesc pe Newton, Kopernik, Pascal, Kepler, Galilei, Bacon, Descartes, etc... Și pentru ca să se vadă că și bărbații de știință din veacul „luminilor și al invențiunilor” (veacul al XIX-lea) au fost cei mai religioși și devotați bisericeii, voi aminti din ei pe cei mai geniali, cari prin invențiunile lor au deschis orizonturi și direcțiuni nouă în științele exacte. Unul a zis; „În dicursul întreprinderii acesteia îndelungate, care m'a costat 35 ani, a trebuit să fiu întărit de priveștiunea uneia dintre cele mai mari opere ale creațiunei, și de gîndul ce-l întăreau în mine adevărurile neperitoare ale filosofiei spiritualiste (creștine)”.

Dintre naturaliști și geologi. 1) Gh. Cuvier, francez (1769—1832), întemeietorul anatomiei comparative zice: „Cărțile noastre sfinte, ne prezintă deja dela început pe Creatorul, care adună lucrurile înaintea lui Adam, ca să le pună nume. Alegorie fericită ce ne învață limpede, că datorița noastră principală este: să ne convingem despre bunătatea și înțelepciunea autorului naturii prin studiarea făpturilor, cari vin dela puterea lui”.

2) I. de Beaumont, francez (1798—1876), care a făcut mapa geologică a Franței și a câștigat merite neperitoare prin scrierile sale despre originea munților, „a fost un om ale căruia datorii sînt totdeauna limpeze. Sufletul lui curat... avea să se înfățișeze înaintea judecătorului suprem, în care sperase și crezuse”, — zice despre el secretarul perpetuu al acad. franc., Dumas.

rească, nădăjduim a ne putea ridica și tirajul dela 700 la 1000, și mai bine, de exemplare. Intre abonați avem până acum, după număr mai mulți preoți, ear după proporție mai mulți advocați. Sperăm însă că în cursul anului viitor vom rezbate mai mult și în stratul țărănimii noastre, ce se arată destul de primitoare de cultură.

Dintre greutatele începutului ar fi să pomenim, cu inima strânsă de îngrijorare, o singură calamitate, pe care o cunoașteți și aveau din dese apeluri ale Administrației noastre...

Să lăsăm însă la o parte toată grija cea lumească, și, cum mamele cîntă copilășilor pe lingă cuptorul cald, uitînd mizeriile vieții, să cîntăm și noi, troparul Crăciunului, ce îndrumă creștinii „Să se închine Soarelui dreptății“ ...

Redacțiunea

PURIST

— de Ilie Trailă. —

— „Simeon Manguica era un încarnat latinist și *purist* — așa a fost să se zică în foiața „Progresului“ Nr. 14, nu „jurist“ precum s'a tipărit din greșală, căci conferențiarul nu voia să-i scoată la acel loc în relief recunoștina sa calitate de jurist, ci deosebita-i pasiune de a purifica, a curăți graiul românesc de așa zisele străinisme.

În perioada de zbuciumare a filologilor noștri pentru a aduna cât de multe dovezi despre latinitatea limbei noastre, toată lumea intelectuală de pe la noi își bătea capul, cum ar putea înlocui vocabule, unele numai la aparență slave, sau de altă obîrșie, cu cuvinte romanice. Și în zelul lor toți cărturarii de dincoaci, spre deosebire de cei din Țară, se întreceau care din care cu scrutări și ingeniozități etimologice.

Un entuziast „purist“ de felul acesta era și fiertatul S. Manguica. Eată ce voia să se afirme în tratatul amintit.

3) I. v. Liebig, german (1803—1873), „Chemistul neîntrecut al veacului al XIX“. a zis: „Eu eram vinovat înaintea înțelepciunii Creatorului, și am fost pedepsit după dreptate: eu voiam să îndreptez lucrul Dînsului, și în orbia mea credeam, că din lanțul admirabil de legi de care e legată și susținută viața de pe pămînt s'ar fi uitat o zală, pe care voiam să o suplînesc eu, slabul vermuț neputincios...“

4) I. B. A. Dumas, francez (1800—1884). Pentru lucrările și talentul său mare, Pasteur îl pune alături cu Lavoisier. Acest mare Dumas vedea verificîndu-se în ființele corporale cuvintele scripturii: „Dumnezeu a făcut toate lucrurile după număr, pond și măsură“ — zice el în amintirea lui Faraday.

5) M. E. Chevreul, francez († 1889), un chemist de renume al veacului XIX-lea, care 63 de ani a fost membru al academiei de științe din Paris, zice: „... toți cîți mă cunosc, știu, că eu m'am născut catolic, din părinți creștini, și că trăiesc și vreau să mor ca un bun catolic“. Dar se încheiem șirul cu

6) Lud. Pasteur (1822—1795), cunoscut tuturor. El a străformat chirurgia, igiena și întreaga medicină, introducînd metode nouă de cură prin inocularea virusului încontra turbării, difteriei, etc... El a creat „bacteriologia“: „Cunoașterea și venerarea lui D-zeu ajunge la mîntea mea pe cîi tot atît de sigure, cum sînt acele pe cari ajungem la cunoașterea adevărurilor de ordine fizică“. Acest Pasteur „muri sărutînd crucea și recitînd Credeul.“)

Are să știe generația noastră de acum, că până a fi ajuns limba noastră literară la treapta de a fi scrisă și vorbită la felul eclectic de acum, se luptau două curente între sine. Aderenții direcțiunii latiniste și puriste reprezentate prin Cipariu și Pumnul de dincoaci, și junimiștii și arhaiștii, cu direcția nouă a lui Maiorescu, Odobescu și Alexandri din Țară se combăteau strașnic și se satirizau fără milă unii pe alții.

Noi cei de dincoaci natural, temîndu-ne de primejdia deznaturalizării, credeam a afla mîntuirea în purificarea și apropierea tot mai mult a limbei noastre de cele romanice, și în speranța, că puternicele surori din gîntea latină, recunoscîndu-ne nația de soră bună, ne vor garanta aspirațiunile culturale și existența. Mai ales noi tineretul ne însuflețiam numai pentru curentul învățaților noștri. Wie die Alten sungen, so zwitschern die Jungen.

Cu dicționarul latin în mîna cercetam derivațiunile, și ne feriam ca de ciumă de cuvinte, pe cari nu le puteam potrivi să fie romanice, și înlocuim vorbele și locuțiunile încît să te ia cu mîinile de cap; abia ne putea pricepe bietul Român, dar tocmai de aceia ne țineam superiori cînd puteam cuvînta „pe sus“ de nu ne înțelegea deanea (oamenii de rînd).

În scrisoare (ortografie) tot latiniști eram, și ne năcăjiam foc pe ceice au inventat semnele diacritice (codițele și căpițele) la litere. Pela anii 60 ceice învățam în liceul din Lugoj limba română dela canonicul Liviu: scriam d. e. quine (cine) que (ce) quare (care) quand (cînd). Și țineam până mai de unăzi sus și tare, că ortografia fonetică o să ne sluiască limba încît nici n'o să o mai cunoască frații dela apus. Cu vremea însă a învins fonetica, și ne-am dat și noi părului. Și nu ni-s'a întîmplat nici un rău din pricina asta.

Ce privește limba scrisă, a fost mare noroc pentru dezvoltarea literaturii, că am apucat toți pe aceeași brează. E înțeleptesc lucru cum se străduesc tinerii noștri scriitori a desvîli tot mai mult comorile ascunse în limba vulgară vorbită pe alocurea. Iți crește inima, cînd afli, că Moldoveanul

Se mai pot aminti aici bărbați geniali, tot atît de vestiți și credincioși ca d. e. Rumford, Davy, Mayer, Hirn, Kelvin, Galvani, Coulomb, Ohm, Fresnel, Fizeau, Foucault, Fraunhofer, Regnault, Frecinet, Agassis, Mădler, Leibnitz, Linné, Biot, Flammarion, etc... **)

Nu-i adevărat dară că credința își află refugiu numai la preoți și ignoranți, ci precum am văzut adevărații bărbați de știință au fost totodată și creștini cei mai buni. „Necredincioși au fost și sînt numai aceia cari neputînd să se ridice peste alții, și totuși vrînd să fie mari, au recurs la metoda lui Herodot... E o mizerie omească pe care o vedem zilnic. Mulți tineri calcă în urmă lui, nu doară e'ar fi convinși; ci fiindcă mai bine le-ar plăcea să nu fie Dumnezeu, judecată, etc... Cauza necredinței în cele mai multe cazuri e și viața destrăbălată.“***)

(Va urma.)

Un ajun de Crăciun.

(Din anii de școală.)

Un frig frate, de-ți clănțane dinții din gură, și o neaună (zi-i omăt, zăpadă, — cum îți vine) proastă,

*) O pagină admirabilă și înălțătoare e biografia acestor geniali, cari dintruună cu mulți alții, neamînți aici au dus o viață creștinească exemplară. (Vezi Dr. V. Luciu: Dogm. fund. vol. I p. 7—16.)

**) La Civilita Catholica. (Roma fasc. 1289—1290, 5/III. 1904) descrie biografiile acestor geniali.

***) Dr. O. Luciu, op citat.

ca și Bănățeanul, Olteanul, Ardeleanul, Bucovineanul, au aceleași fraze (zicăli), proverbe, și o mulțime de vocabule comune, ceice până stăpînia tendința de purificare și latinizare, nu știam, căci scriitorii nu cutezau să se împrumute din bogăția graiului poporal.

Însă dacă avem să consultăm și să adoptăm materialul prețios, ce-l aflăm în stratul limbei populare, n'are să zică, că neologismele ar trebui perhorecate. Asta nici că se poate la o limbă cultă, literară. Exemplu limba franceză și engleză cu aproape 3/4 de neologisme.

Astfel purcezînd, se va închea unitatea limbei literare, provincialismele devin ele de sine obsolete și cad ca crengile uscate de pe trunchiul viu al arborelui verde.

Pentru unificarea în limbă nu se pot face reguli și precepte. Organismul limbii fiind în continuă evoluțiune și dezvoltare, lapadă ce nu-i este din fire propriu sau incomod, atît în ce privește vocabularul cît și în forme gramaticale, precum se observă aceasta în limba poporului de pretutindenii la articulare și declinațiuni. Logic ar fi ca și limba scrisă să le primiască, ca nu azi mine limba literară să devină arhaică.

Aceste considerațiuni însă au să se zămisliască, nesiluite, în crezul scriitorului bun, și cu dar dăruit, care vrea să cuceriască pe cititor.

De aceia e steapă toată discuția despre modul de a aduce o unitate în limba literară, căci doară asta există!

Altcum — Jeder rede wie ihm der Schnabel gewachsen ist — scrie fiecare cum e zisa „Vorbește cum ți-e portul și tepoartă cum ți-e vorba“. Scriitorul să fie original, nu un simplu imitator, scriind cu simburile și la priceperea mulțimii, asta-i unitatea, asta-i lucru de căpetenie.

Trecînd fugitiv preste acest, obiect vecinic la modă, să mai pomenesc citeceva și de ortografie, dacă ne-am dat în vorbă de cele limbistice.

Ortografia la niciun popor de pe boboloaca pămîntului nu este perfectă și croită întocmai pe talia limbei cutare și cutare. Ortografia e o treabă de convenție interimală

afurisită pentru noi, cari rămăsesem să mîncăm Crăciunu în orașu al cu școlile. Ne prinsese adevărat ajunul — îngîndurați, amăriți, ști, mai pesimiști decît, cînd profesorul îți introduce la semestru a treia secundă în notesul nevoilor studentești.

Banii ce-i primisem, — mîngăierea celor de acasă, că-ne pregătira citdecît o sărbătoare, — ei banii... ce-am făcut cu banii?

Principiu mă rog, principiu de student superior — de care nu au ideea cei de-acasă — te stăpînește să ai în vacanțe baston, mînuși, țigarete, etcetera — sezonul cel mai orășnesc. Dar acestea costau parale, și cînd pe cei de acasă nu-i poți capacita, orcum ai suci-o, asupra principiului...

Se inseră. Cinci pesimiști, cari — așteptînd pe al șaselea, — ne găsim în cea mai penibilă așteptare... Ce așteptare?

În seara de Crăciun să nu ai, mă rog o lescae, — o șclapă de lemn, să încălzești cuptorul înghețat, știe-i sfîntu de cînd, — să ai o seară de Crăciun caldă, senină, plăcută cum au atîția și atîția. Brr! ce mai viață!

Tăcere penibilă. Deafară se deslușia bine pașul trecătorilor grăbiți, din scîrțaitul ascuțit al zăpezii.

Câmpeanu, din creeri munților apusenii, nu mai avea astîmpăr... Mă-ă, da ce viață e asta! o dau naibii și viață și tot. Auzi tu, în seara de Crăciun nici sobă caldă, nici o mîncare cum se cade.... Brr, viață, planuri, viitor!... Să nu-ți pară rău după viața de acasă, — viața țărănească, auzi mă, viața țărănească... Vorbă atît de convingător, așa din inimă, încît nu mai credea să

și chestie de gust, și se știe că de gustibus non est disputandum. Prejudițul și îndatinarea (tradiția) joacă rolul aci, și aceste înclinări nu se pot combate cu argumente logice.

După legile fiziologice ar trebui să ne dăm seamă, că fiecare vocală și fiecare consonantă chiar și cite un cuvânt, cu cât trece mai des prin organul vorbirii, cu atât mai mult, își schimbă rezonanța și esența, așa că dacă voim, ca litera să acopere pe deplin valoarea sunetului, ar trebui tot la anumite perioade, conform constatărilor făcute, să creăm pentru fiecare transfiguratie de sunet un caracter propriu, sau chiar și fără considerare la forma literii originale, ca la cirilice. Acesta ar fi idealul unei ortografii perfect fonetice....

Vorba vine... A produs un rezonanz ne-explicabil la unii cititori ai „Progresului” înfățișarea fonetică a numelui „Român” reprodusă cu „Romîn” încît abilitățile director al „Progresului” nostru s'a văzut nevoit să facă o concesie și să-i dea Românilor un halat impropriu de „Român”, „romănesc”.

Eu, în tratatul meu de ortografie — post tot discrimina rerum —, m'am decis pentru caracterul *î* fără orce descliniere. Excepție am lăsat numai pentru numele „Român” și derivatele sale, fiindcă este o chestie de contact internațional la mijloc. Firmele (improtocolate), și numele proprii, scrise chiar inortografice, se pot, dar nu e lege, a se păstra în originalitatea lor.

Cînd însă cineva voește să aplice fără regard sistemul său de ortografie și la numele proprii și la firme, nu este motiv binecuvîntat, ca unul sau altul să se scandalizeze, că dece „Romîn” sau „Rumîn” și nu „Roman”, doară ca strămoșul?

Eată de ce nu: Nicî strămoșul n'o fi fost „Roman” ci mai probabil „Rumîn” în gura poporului de atunci; pentru că „Roma” se zicea și „Ruma” (Rîm) și mirătecă Romani vechi aveau și ei un *î* ca noi; dovadă că împăratul Claudiu ordonase, ca pentru o atare vocală să se institue o slovă nouă (Dr. Rapp. Physiologie der Sprache).

De altmintrelea *î* nu reprezintă altceva decît compoziția elementelor alcătuitoare, din care s'a format acest vocal, adevărat pre *a* (A) și pre *i* (cum am arătat tot în amintitul meu tratat, cu care mai pot slugători doritorilor de a-l avea).

Așadară dacă scrie cineva „Român”, „Romîn”, „Romăn”, sau și mai corect „Rumîn” — tot una rămîne pentru Românii noștri — sireacu.

Crăciunul.

Povestire de F. M. Dostoievski.

Văzut-ați voi vreodată în ajunul Crăciunului, pe străzile pline de omăt ale unui oraș frumos, pribegind încoaci și încolo, fără țintă, cerșind dela unul la altul, niște ființe tinere, nevinovate? Hăinuțele lor sînt de vară, ear gîtul li-l învăluie o legătură ruptă. Ei se nvrtesc în jurul vostru, murmurînd crîmpee de vorbe neînțelese și învățate pe de-a rostul. Și vouă vi-e frig și de aceia-i alungați cu vorbe nemiloase, grăbind a vă scuti în chiliile voastre calde. Sărmanii copilași, sînt vrednici de milă.

Despre un astfel de copil voiesc tocmai să vă povestesc, nu despre unul, pe care îl trimit deja să cerșiască, nu, căci așa sărmanul e cu mult mai tînăr; deabia va fi împlinit șase anișori, de nu și mai puțin, dar pe care desigur îl vor trimite și pe el peste doi trei ani în cerșit.

Era des de dimineață. Intr'un becî (podrum) întunecos și umed, se trezi din somn copilul. Zgribura de frig și ca să-și uite de înghețul ce-i rezbătea adînc prin oase, prinse a se juca cu suflul ce-i zbucnia ca niște nouri, din gură... Și-i era așa de foame... și ceasurile se aruncau fără stare unul după altul, și porni, copilul cu frică, încet, a se urni spre patul, pe care zăcea mămuca lui bolnavă. Cîteva paie așternute pe scîndurî, ear înloc de perină, o legătură cu zdrențe. Ce soarte va fi înfundat-o aicea? Fără îndoială că sosise din vre-un oraș de departe, și se îmbolnăvisese fără veste...

Din cauza serbărilor, cari se aflau înaintea ușii, ceilalți conlocuitori, părăsiseră deja beciul. Numai într'un colț de zbate și geme o femeie bătrînă, era de vr'o 80 de ani, cuprînsă de spazmuri reumatice. Odinioară, pe vremuri mai bune, servise ca bonă (îngrijitoare) la niște copii, și acum muria, părăsită, pe niște price tari ca ferul. Și așa o teamă îl cuprînsese pe bietul copilaș de plînsuț și gemetuț bătrînei. De băut, aflase micuțul de el la fîntîna din curte, ear de mîncat, Doamne, Doamne, de i-ar fi dat cineva măcar o cojiță de pine uscată... Și nu fără o oare-care teamă se apropia de patul mămitei lui, ca să o deștepte. Prinse a amurgi, și copilului îi era așa de frică. Noaptea învăluisese demult pămîntul cu haina ei de mult cernită, și n'odăe era așa de întunerec. Pipăi obrazul mamei cu degetele lui micuțe, și se miră de liniștea ei de ghiată. Ah! ce frig își gîndi băiatul, priponindu-și minuța pe umărul moartei... Își suflă în pumni, ca să-și încălziască degetele, și aflîndu-și căciulița pe price, se furișă tiptil-tiptil din podrum afară pe prispa casei. Și-ar fi eșit de mult copilul, de nu s'ar fi temut așa de tare de un cine mare, negru, care urlase toată ziua a pustiu, lungit, pe treptele unei uși vecine. Cinele dispăruse acum, ear micuțul se strecură ușor în stradă...

Doamne ce oraș frumos, așa ceva n'a mai văzut el în viața lui. Ce întunecoasă i-se părea hudița, din care ieșise, un singur felinar doară sfășia cu sulitele-i mohorite de lumină întunerecul mocnit, și rece, al nopții de earnă. Case mici, încinchite, ca niște mușuroaie, se prelungesc de-a lungul uliței. Și nici nu prinde bine a se întuneca, și străzile se golesc fără de veste de umbrele trecătorilor, cari dispar pe sub porțile prăbușite. Cîinii nu se mai înșiră la un loc, cu sutele, cu miile, pe străzile părăsite, urlînd și hămăind toată noaptea. Dar... dar... vezi... acolo totuși era așa de cald, și căpătase celpuțin de mîncare. Aici însă... Dumnezeule de-ar fi măcar o cojiță de pine, ca să-și mulcomiască foamea! Ce iarna, ce vuet de glasuri, ce mișunare de oameni, ce frămîntare nebună! Mulțimea imenză a lăm-

fie așa Cămpeanu, care la istorie osîndea cu o îndirjire fanatică răscoalele țărănești. Deastădată vorbia adevărat, toți o simțisem.

Ei, viața de-acasă!... Ca într'o pomoroacă de neguri întrezăriam casa noastră din marginea satului, albă, curată, sub învălișul de paie. Cum is acolo toate casele. În lăuntru căldură molipsitoare, fețe senine, voioase, sglobii... o primenire uimitoare. Parc'o văd, cum aleargă mama, gravă, pătrunsă oarecum de însămnătatea misiunii, ce o are mai ales la ajun... și bătrînul tata, din casă afară și ear așa, nu mai are astîmpăr pînă să-i sosiască musafirii, către cari are să se mîndriască cu feciorul lui dela școlî. Sărmanul fecior!

O trîntitură puternică de uși mă dezmeteci din simfonia acestor aiurări ispititoare... În clipa următoare apăru figura de plop a lui Manoilă — al șaselea pesimist, abia gîfîind.

— Pst, pst, e cineva aci? Bine, tu Cămpene, tu măi, și tu ăla, de grab după mine! Un plan mă, un plan o să vedeți...

Folomoci repede subsuoară un cerșaf alb și — haideți, băeți, o să vă spun acolo...

— Păi ce, unde, încătrău, ce-o să fie, doar' nu vin tătarii, s'o luăm razna ca nebunii? Ce este, spune?

— Dar mă, ce, voi nu cunoașteți pe Manoilă, mă? ... Pe picioare, cînd zic!

Avea ceva în el, care te silea să-i urmez și însfirșit un rău mai ăl decît aci, n'o să ne ajungă, — plecarăm. El înainte, noi după el; neaua scîrțîia afurisit în urmă noastră...

Pas de pas prinserăm curaj, ne desamortirăm și curiositatea de a ști ce-o să fie, ne împințina d'abinele. Va fi ear' vre-o năsbuție de ale lui... o să rîdem și flămînzi.

Ei, dar asta avea să le întrecă pe toate. Apucarăm într'o stradă scurtă, ce da în cimitir, și el — tot virtos înainte.

Da ce mă, — se sloboade unul dintre noi — ne-ai adus să ne bocim?...

— „Pst! să nu te... prăpăditule, sisăi p'între dinți comandirul.

Crucile din morminți, din ce ne apropiam de ele, se tot înălțeau, apuneau, se încolăceau una peste alta, închipuind vedenii bizare.

În dreptul intrării la cimitir ne-am oprit. Comandirul grăi, abia cît să-l putem înțelege.

Știți mă, am fost la cei dela Solomon. Ai dracului derbedei! Au adunat preste zi a grămadă de cruci risipite, și acum vin să le ia... Lasă-i pe mine. Eu mă azvîrlu pe o cruce și cît is de înalt mă învăliș în lepedeul ăst alb. Tu Cămpene, cînd veți vedea că se aproprie, bați două lemne unul de altul... eu din vîrf cu brațele întinse voi juca în stînga și'n dreapta. Ce-o mai fi, o să vedeți. Așa! Voi ceștialți, ca potîrnichile..."

Cîteva minute și gata, lucru îndrăzneț, dar ne plăcu afacerea. Brava ție Maniolă... Dar cînd îl văzurăm înlemnit colo în vîrf cu cerșaful în spate, să-ți faci cruce frate, îți, venia să te cuprînda alte năbădăi. Stăturăm așa, într'o poziție încordată de pîndă, mai bine de un ceas. Înlemnirăm cum e data, și nimic — nimic, nici un sunet de nicăiri.

„Mă, să vezi comedia dracului, ăsta ne joacă o festă de cele tătărăști. Să înghețăm deabinele!”

Frigul dracului, — ne perdurăm răbdarea. Era gata să părăsim poziția de pîndă — ear el să înlemniască acolo, unde este, — cînd ni-se păru că auzim din partea opusă un scîrțîit ușor, ca după pași de om.

Ni-se încălziră inimile.

— Ei is, ei trebuie să fie!

După o așteptare încordată de cîteva minute, îi zărirăm. Tiptil, domol, tăcuți, veniau unul după altul. Cincizeci, patruzeci, douăzeci de pași pînă la cruce. Deodată „drinca-dranca, drinca-dranca”. Tăcere, ei vin. Drinca-dranca a douaoră, a treiaoră și drinca-dranca înainte. Se opriră înlemniți, ascultă... drinca-dranca nu mai încetează.

Mă, da ce-i asta, mă, șopti unul dintre ei, abia pe resuflete. În clipa următoare năpasta din vîrfurile crucei începu a-și umfla poalele albe, jucînd în stînga — în dreapta.

Uă, mă... uă, ce să fie, auleo... dracu, necuratu...

Ce-or fi simțit, ce-or fi gîndit...? Dar să fi tot privit și să rizi, să rizi o săptămină mă. Preste cruci, preste movile, mai căzînd, trăgîndu-se pe brînci, care cum apucase... Năpasta din vîrf se învrtea cînd în stînga, cînd în dreapta...

Păcat, nepăcat, dar nici Pîrvu, care se rupse de către noi, încă dela poartă, nu rămase neajupuit în seara aceasta de ajun. Mine-zi agale va căuta în fundul lăzii, ferecată cu trei lăcături...

Am petrecut seara Crăciunului, cum e data creștinului.

Lian

pilor, pe strade largi, frumoase, și oameni, și cai, și săni, și frig; din nările cailor zburnesc nouri de aburi albi, ce se închiagă în turturi lungi pe hamuri; copitele izbesc petrele ivite prin omăt; schinteile năpădesc cu miile din lovitură și oamenii se 'mbulzesc, unul peste altul, și... Doamne cât îi este de foame micuțului. Dece nu-î întinde cineva măcar o bucatică de pine, fie cât de mică! Și deodată degetele prind încet să-l piște și să-l doară.

Și... încă o stradă; cât e de lată și asta! Aici de sigur îl vor călca în picioare. Ce țipet, cum fug, și birjarii mină așa de 'ngrozitor de iute... și-î afită lumină, de-ți orbesc ochii. Ce-o fi asta? Ah! ce geam mare! Și îndărătul geamului o odae, și în odae — un pom de Crăciun, înalt pînă 'n plafon. Ce mai pom frumos, învălit în hîrtii aurite, și plin de poame! În jurul pomului numai păpuși și călușei cu hamuri de argint. În odae se joacă copiii gătiți, premeniți ca scoși din cutie... și rîd, și aleargă și mîncă, și beau... Colea — o fetiță se joacă cu un băiat; ce fetiță frumoasă ca o păpușă. În odae aude cum străbate prin geam țiuitul, un plîns de violine. Micuțul le vede toate; se miră și rîde. Deodată degetele dela picioare încep să-l doară, minile i-se roșiră, nu-și mai poate îndoi degetele... și el începe să plîngă amarnic, și — aleargă mai departe. Prin alt geam vede alt pom de Crăciun, mese întinse: pe ele de tot felul de prăjituri, de migdale, plăcinte roșii, galbene... Patru doamne îmbrăcate curat, împart fiecăruia, care intră, plăcinte. Și mereu se 'nchide ușa și ear se deschide, atîția se 'mbulzesc în odae... Copilul se furișează pe trepte, pune mîna pe cleșniță și intră și ei în odae. Hm! cum îl ocărăse, cum se 'ncruntă toți la dinsul, și-î fac semn să iese afară! O doamnă se apropie de el și-î pune 'n palmă un ban mic apoi îi deschide ușa... Cum se sparie micuțul. Banul se rostogoli pe trepte. Degetele îi erau înghețate de frig, nu mai putea să și-le îndoie. Se pune pe fugă și aleargă, și aleagă, și nici el nu știe unde aleargă. Și fuge și fuge, și-și suflă într'una 'n pumnii. Dar ce-o fi și asta!

Oamenii se opresc și se 'ndesesc unul peste altul; prin fereastră se întrezesc trei păpuși grijite și îmbrăcate în haine roșii și verzi; ai crede că sînt vii. Un om mai vristnic șade pe un scaun și-și mișcă mîna, cașicînd ar cînta pe o gurdună. Alți doi își plimbă arcurile pe stratele unei violine și-și apleacă capetele inchip de tact, se privesc, buzele li-se mișcă, da, ei vorbesc, sigur vorbesc, dar nu li-se aude glasul prin geam. Micuțul credea la 'nceput că sînt aevea. Dar îndată ce se convinsese de adevăr, se puse pe un ris cu hohot Doamne! n'a mai văzut astfel de păpuși. Și iarăși e gata să plîngă, dar cum își întoarce capul spre păpuși, se pune ear pe risete. Fără de veste simți copilul, că-l apucase cineva pe dindărăt de haină... Un ulițar, mișel, îi ia căciulița, îi dă o lovitură peste sap, și-î pune piedeca. Se prebușește la pămînt copilul. Oamenii țipă. Micuțul se sparie, sare 'n picioare, și aleargă și aleargă, sermanul — se abate rătăcit într'o curte vecină și se ghemuește acolo după niște lemne. Aicea-î bine, e întuneric, își gîndi el... Aici nu mă vor afla. Și să ascunde, și se 'ndeasă, și de frică abia își mai trage sufletul... Deodată i-se făcu așa de ușor, așa de bine, așa de nespuse de dulce...

Ce dulce-î să dormi aici... mai stau puțin aici, ah mî-e așa de cald... și atunci mă 'ntorc earăș la păpuși. Și cum zărea în vispăpușile, sârmanul, prindea încet colțurile gurii să zimbiască... ca viu... și plînsul violinelor i-se întruchipa înaintea ochilor sufletești, în balzamlu adormitor al unui cîntec de leagăn. Și mamă-sa cînta, cînta.

— Mămucă dragă, eu dorm... Ah cât e de dulce somnul.

— Dragul mamei, vino sus la noi, la pomul nostru de Crăciun, murmură din înălțimi albastre un glas de miere.

— Copilul crede că mamă-sa e care îl chiamă. Dar nu — nu-î ea...

Cineva se apleacă la el și-l cuprinde 'n brațe în întuneric. O lumină mare îi străluci de-odată dinaintea. O, ce frumos pom de Crăciun! Dar nu, nu-î pom de Crăciun. El n'a mai văzut un asemenea pom. Argintul ramurilor, violetul florilor, aurul nucilor și în

jurul lui atîtea păpuși și călușei. Dar nu, aceia sînt băeți și fetițe în haine albe ca neaua, și au aripă și zboară la el, și-l sărută, și-l iau cu ei și micuțul — zboară și el...

Mămiță-sa îl vede și-î zimbește așa de dulce. Mamă, scumpă mamă! Ah ce bine-î aici... Și ear' îl sărută copii, ear el le povestește despre păpușile de după geam.

— Cine sînteți voi copiii? Și cine sînteți voi fetițele? îi întrebă el zîmbind și giugiulindu-î pe obraz...

— E pomul de Crăciun al lui Cristos, îi răspund copii. — Acesta este pomul Crăciunului pentru copii săraci, cari în lumea asta n'au avut pom de Crăciun...

Și micuțul înțelege, că și acești băeți și fetițe au fost copii ca și el. Unii muriseră de frig, alții de foame, alții de bătaie, ceilalți pentru că nu i-a îngrijit nimeni, cînd au fost bolnavi, și cari n'ar fi murit de i-ar fi ajutat cineva. Toți, toți sînt acum aici, cu aripă albe, sînt îngeri, în jurul lui Isus și el îi binecuvîntă și pe ei și pe mamele lor... Mamele lor stau departe și își recunosc copilașii și fetițele... sboară la ei, îi sărută, le zvîntă lacrimile, și-î îndeamnă să nu plîngă, că aici e așa de bine...

A doua zi des de dimineață aflară servitorii de casă, după lemne, cadavrul înghețat al copilului.

I. Broșu

Ce-o fi cu școlile noastre?

Articolul fratelui plugar T. Roșiu, apărut în Nrul 15 al „Progresului” nostru, sub titlul „Școlile noastre” m'a îndemnat și pe mine să prind peana în mînă, tocmai acum cînd pe toți ne frămîntă gîndurile de soarta școlilor noastre românești.

Articolul acela se referă mai mult la partea exterioară, lăudînd comunele cu edificii școl. pompoase cum e a Vraniului. E bine zisă și aceasta, dar să vorbim și de partea interioară, a școlilor noastre, mică mară cum sînt ce-o fi cu ele?

Decînd a sunat lozinca să apărăm școlile noastre profesionale, n'am auzit din centrul „Văleț Cărașului”, cum ne-am putea susține școlile decît numai prin foile noastre, citim, că cutare comună a ridicat salariul învățătoresc. În coloanele „Progresului” citim mereu și citeun „Bravo” la sfîrșitul astorfel de știri îmbucurătoare, care „bravo” va fi înlocuit cu un „Vai și amar” în comunele nepăsătoare, adormite.

O carte aleasă.

(Dr. Ion Sirbu: Istoria lui Mihai-Vodă Viteazul.)

E cea mai frumoasă carte, ce am citit în viață! Ea cuprinde viața și faptele celui mai mare viteaz al neamului românesc, care cu sabia-î de arhanghel, acum trei sute de ani, a donnit peste întreg neamul nostru.

Și cum „Progresul” e în primul rînd foae culturală, chemată este a atrage luarea-amînte a tuturor cărturarilor români din părțile noastre asupra acestei istorii a lui Mihai Viteazul, fiind aceasta o carte de mare valoare.

În estindere de aproape o mie de pagini, Istoria lui Mihai Viteazul „scrisă după trebuințele științei”, e o carte scrisă într'o limbă vorbită și înțeleasă de poporul nostru din Bănăt. Ea ne înfățișează faptele glorioase și mărețe ale marelui Domn român: scuturarea jugului turcesc; lupta dela Clugăreni, unde sabia lui de foc tîrni în genunchi și rupse puternica oaste a Sultanului. Scăpînd Creștinătatea de primejdia armelor turcești, împăratul nemțesc îi devine prietin și cu învoirea acestuia, Mihai cuprinde Ardealul.

În două cărți mari sunt cuprinse aceste fapte glorioase ale marelui Domn român, cele mai strălucite pagini din cartea trecutului nostru.

În alte două cărți ce ni-le promite istoricul mare al acestei evanghelii a neamului, se va trata cuprinderea Moldovei, legăturile lui Mihai Viteazul cu împăratul; învingerea lui, și însfîrșit moartea nfericită a marelui Domn la a. 1601 prin mișelia generalului de neam albanez Basta.

Multe lucruri mă îndeamnă, să atrag luarea-amînte a cărturarilor noștri asupra acestei cărți de mare valoare.

Cei mai mulți din clasa noastră cultă sîntem crescuți în școli străine și abia știm și noi ceva din trecutul neamului nostru. Primăvara vieții noastre trece învățînd din greu multe din istoria și literatura altor neamuri, și adevărate sînt cuvintele istoricului acestei cărți cînd zice: „M'am gîndit la acei cărturari Români... cari chiar trecînd prin liceu, nu vor fi avut fericirea să audă ceva din trecutul neamului lor...” Și spune apriat autorul, că s'a gîndit si la popor. De fapt cartea e scrisă într'o limbă dulce „ca un fagure de miere”, așa, că toți oamenii noștri știutori de carte, să o priceapă și ca toți fii neamului românesc „să ne cunoaștem și mai bine starea și rostul în lume, nevoile și trebuințele și chiar datorințele”.

Împrejurările între cari trăiesc nu'mi permit a vorbi mai amănunțit de această carte însemnată, cetîndu-o însă m'am adus amînte de mulți dintre sătenii noștri, cari citesc cu drag și cărți nu numai ziare. M'am adus amînte de acei săteni luminați din părțile noastre, cari din inimă curată și neindemnați de alții știu să se însuflețască pentru cauza sfîntă a neamului nostru. Citînd Istoria lui Mihai Viteazul, mă gîndesc la seriile lungi de eamnă, cînd citeun preot sau învățător, conștiiu de chemarea-î apostolică, sau chiar citeun țaran cu mînte luminată adună'n jurul lui choru și'n vorbe dulci și'n dulci cîntări își învață frații ași iubi neamul din care au răsărit și-î îndeamnă

a trăi în bună înțelegere. Și pe lingă multe bune ce frumos, ce înălțător ar fi, să li-se citiască la astfel de ocazii și părți alese din Istoria lui Mihai Viteazul! Citînd paginile 251—253 din cartea a II. a acestui op de mare preț, inima li-se va umplea de fiori ai sfintei iubiri de neam și de țeară! Țăranii deștepți, ei desigur vor înțelege rostul acestei istorii cuatit mai virtos, că acolo unde sufletul scriitorului se pătrunde mai mult de puterea vrierilor și dorurilor noastre, cartea e scrisă așa, ca mîntea și inima oricărui Român bun, să o înțeleagă și să o pătrunză, căci graiul scriitorului par'că zice: „Amin, amin grăiesc vouă, că vine vremea!...”

Însămîntatea și valoarea acestei cărți a recunoscut-o'n primul rînd cea mai mare instituțiune de cultură a tuturor Românilor „Academia Română” dela București. Numai a treia parte a opului întreg era gata vol. I. și acest op neîntreg l-a premiat „Academia Română” cu suma de douăsprezecemii de lei, lucru ce foarte rar se întîmplă. Un dar prea binemeritat e această răsplată a muncii. Desigur Academia a fost convinsă, că învățăturile ce le vor trage cititorii din chibzuirea celor scrise întrînsa e de un preț de mii și mîi-deori mai mare...

Și'n fine fie-mi permis a vorbi pe scurt și de marele autor al acestei cărți renumite de eruditul, Dr. Ion Sirbu. Bărbat încă tînar, abia să aibă 40 de ani. Faptele și scrierile lui ne arată mîntea și inima acestui Român bun. Trăiește în cuibul părintelui său, preot în Rudăria în Al-măjul vecin. E decî al nostru, al bănătenilor, și'n

Și de ce dorm lucrurile în unele locuri?
In primul loc am putea zice și noi după „Drapelul“ că de-am avea oameni și nu tufe, bine ar fi...

Tot în articolul fratelui T. Roșiu am citit: „conducătorilor bunii poporul le urmează. Dar cine ne sînt conducătorii? D-nii advocați — independenți, și am mai fi și noi plugarii cărturari. Dar pre noi cine ne ia în seamă? Sîntem — în opinci.

Preoții au congruă; învățătorii au alte ne-cazuri.

Nu-i de vină poporul de jos, ci — conducătorii, cari nu vin să facă cunoștință cu sătenii. Dacă a putut ținutul nostru să facă a ceea minuni, de ce n'ar fi bine că în fiecare comună, să i-se spună cu grai viu poporului, ce pierde el, dacă pierde școala, și cînd vor auzi oamenii că nu vor mai cînta copii nici la înmormîntări ș. a. m. d. se învoește poporul să plătiască. Ear unde sînt două confesiuni, aliează-se și să țină o singură școală confesională rom. Dar să nu alergăm cu sfaturile la Ticvaniul mare, ci „să ducem doftorul la omul bolnav, nu la cel sănătos“...

Dacă nu facem așa, vestita „Valea Carășului“ se va schimba și ea. Ce dobîndă că Cacova imitează Sibiiul cu biserica, ear școala unde remîne?

Să nu lăsăm lucrul acesta „înștirea Domnului“; să nu ne răzimăm în aceia, că „poporul e conștiu de chemarea sa“, care comună își „cunoaște chemarea cum se cade? Avem lipsă de cultură!

Dlor advocați, vă chemăm între noi pe sate.

N. Vucu-Secășanu,
plugar.

Arta interpretării.

(Specimen din cartea „Diletantul Român“
de **Ioșif Velceaeu.**)

Am relevat la alt loc pornirea sănătoasă ce se arată la cele mai multe choruri de-ale noastre, de-a studia adecă pe lângă piese muzicale și piese teatrale.

Una după alta Reuniunile noastre de cîntări și chorurile vocale dau pe lângă concertele obișnuite și reprezentații teatrale. Faptul acesta e îmbucurător și prîncios înaintării noastre, căci denotă avîntare și pricepere de a se împreuna la olaltă muzica și teatrul, cari sînt vlăstare firești ate artei.

Teatru liric fără muzică și cîntare abea se și poate închipui.

Și e prea firească emanciparea noastră, cînd ajunși la o dezvoltare culturală, prin

înriurirea învățaturii ne-am grăbit a cuprinde muzica și teatrul; foculare simpatice la fel și neîntrecute în a ne încălzi și a ne înălța sufletește.

Doar teatrul e un mijloc puternic de instruire și educare, el e nu numai templul binefăcătoare arte, ci și „școala“ în care poporul, ostenit de munca zilei și uneori poate și înasprit de felurite suferințe, se duce seara spre a-și odihni mintea și trupul, și învăța morala, patriotismul, virtutea prin icoane vii și puternice și prin fapte generoase și eroice.

Porniți pe această potecă de propășire, credem că a sosit timpul să privim și cu puțină critică binevoitoare la prestațiunile diletanților noștri a-î încuragea pentru prestațiuni frumoase, dar a-î îndrepta totodată în porniri, cari deviază dela adevăratul scop.

*

„Un teatru perfect“ — zice nemuritorul Alexandri — nu se improvizează de azi pînă mine, trebuie timp, sacrificiu“, ear din partea diletanților se recere abnegațiune, rîvnă și talent, căci fără de acestea orcît s'ar trudi, nu vor ajunge la scopul dorit.

„A juca natural“ respective „naturalul“ e prima cerință de predare. Ea e arta a reprezenta diferite persoane și a amăgi privitorul în așa fel, ca să creadă a vedea pe scenă însăși persoana, uitînd pe diletantul ce o represintă. — Căci „dacă pictorul are culori și pensule, sculptorul daltă și marmoră, poetul cuvinte și inspirațiune pentru de a face o lucrare de artă, actorul nu are nimic altceva decît pe sine însuși. Materia artei, plămada din care își va scoate creațiunea, e fața, e trupul, e viața sa proprie!“.

Arta interpretării pretinde darul a vorbi frumos și corect — ea pretinde însuflețire, dispozițiune sufletească și statură corporală, presupunînd totodată că respectivul diletant să fie pe deplin cunoscut și împrietenit cu caracterul și situația persoanei ce reprezintă în așa fel, ca în momentul predării să-și uite de sine și să se creadă a fi el însuși respectiva persoană.

„Cînd decî comedianul are de creat un rol, trebuie să citiască întăi piesa întregă, spre

a pătrunde intențiunile autorului, a desluși însemnătatea și firea personajului său, al vedea și al înțelege, trăind și mișcîndu-se împreună cu celelalte persoane din piesă!

Drept aceea, diletantul rîvnitor va nizui mai ales a-și însuși o exprimare limpede și corectă, va vorbi totdeauna tărișor, ca să fie auzit de întreg publicul aflător în sală, va observa și aplica intonarea potrivită, care pentru priceperea celor zise e indispensabilă.

După aceasta ca și pictorul, el ia trăsurile și le așază una cîte-una asupra feței și trupului său propriu: îmbracă costumul, reproduce obrazul, imitează umbletul și gesturile, cu un cuvînt își schimbă capul, firea, vorba și glasul, de îi este cu puțință în așa fel, încît să apară, eșind pe scenă, „în carne și în oase ființa pe care e însărcinat a o reprezenta“. Atunci e rolul gata și interpretarea naturală.

Pe lângă însușirea acestor cerințe corporale și retorice, diletantul va nizui a da discursului său tonul potrivit; scoțînd în relief, prin vorbire și mișcare, individualitatea persoanei ce reprezintă, va observa pauzele din text și va căuta a-și lua resuflarea fără a altera vorbirea. Pentru ajungerea acestora se recere diligență, o privire pătrunzătoare asupra întregii piese, să recere mai ales sentiment și espresiune. „Cum să între în rolul de rege, sau simplu gentilom... diletantul care nu-și bate capul să studieze caracterul personajelor, ce este însărcinat să reprezinte; cum să-și însușească manierele distinse și conduita de salon, dacă n'a văzut niciodată un salon aristocrat?! Unii ca aceștia se mulțumesc a recita numai rolurile cu o repejune monotonă, fără pauze, fără intonări potrivite, fără „natural“ mai cu seamă!!

Orice rol predat perfect trebuie să formeze un întreg, decî trebuie bine memorizat și bine pătruns. Diletantul care n'a memorizat cum se cade, n'a cetit și n'a pătruns întregă piesa, mai apoi care nu știe apriat timpul intrării și eșirei și în fine, care n'a pătruns raportul său față de ceialaltii, un astfel de diletant „nu va face rolul“ nicîcînd bine. Nesiguranța ce-l stăpînește, îl împedică; ear „cînd intră pe scenă

mijlocul acestui popor vrea să ridice'n inimile noastre icoana măreață a falnicului Domn Român! Inima ni-se umple de bucurie și încredere, văzînd că aici între noi, oameni bătuți amar de vijeliile tristelor vremuri, se înalță un frate al nostru atît de sus în împărăția cugetărilor și se coboară în adîncimea inimei și a dorurilor noastre...

Dr. Ion Sirbu e fiu de granicer, urmaș al acelor viteji, pe cari împărații după vremuri îi puseră apărători la hotarele țării. Din acești oșteni credincioși împărăției s'a ridicat generalul Doda, tot acolo unde și învățatul Dr. I. Sirbu văzu lumina zilei, aici s'a născut și renumitul Eutimie Murgu, și tot din această Graniță s'au ridicat mulți căpitani vestiți din armata împărătească. Văzînd aceasta, să ne crească încrederea în puterea de viață și'n talentul poporului, care ne-a dat astfel de bărbați mari. Căci dacă a fost mare un general Doda, și dacă împăratul a știut să prețuiască sabia strălucitoare, purtată de mîna vitează a marelui general Doda, — totatît de mare și de însemnată e pentru noi și sabia minții literatului Sirbu: peana ce ne dă istoria lui Mihaî Viteazul.

Și vrednic lucru este că Academia Română a trimis acestui fiu mare al Bănățului un dar frumos: cunună de lauri!

Budapesta 25 Dec. n. 1907.

Dr. Ilie Gropșianu

Ardeleanu și Bănățeanu

(Anecdota auzită dela soldați din România)

Doi Români cu cușme crețe

Cunoscuți din tinerețe,

Cam îmbătrîniți la fețe,

Se 'ntîlnesc din întîmplare

În Lugoș la tîrgul mare.

Și cum se privesc în față

Și zimbesc pe sub mustață,

Zice unu către altu:

— Mă, da nu ești tu fîrtatu

Ion Ionîș din **Aluniș**?

— Tocma 'n ceafă mă loviși!

Dar tu nu ești cel fîrtat

Ion Ionat din hăl **Bănat**?

— Tronc, la loc m'ai aruncat!

Și se strîng apoi de mîna,

Și 'ntînd vorba cît o lină

Și de boi, de plug, de car,

Și de dulce și de-amar.

— Dar avea-i tu ș'un țîncău

De copil, va fi flăcău?

— Da, îl am ș'acum fîrtate,

Cît o ușă lat în spate;

Nici nu-i nalt, da nici nu-i mic,

Ca ș'un munte de voinic!

Da și tu avea-i odată

Pe zavelca cea de față?

— O am, mă, frumoasă tare,

Și-i citu-i un mal de mare. —

— Dapoi oare cum am face

Ca să ne 'ncuserăm ortace?

— Cum? cu știrea satului,

Voia păcălabului!

— Bine, dar zestre, parale

Ce dai tu 'zavelcii tale?

— Ce să-i dau:

Doi trăgători,

Doi împungători,

Doi rîmători,

Doi mehehei,

Doi behehei.

Eu ți-am spus, să văd și eu,

Ce dai țîncăului tău?

— Ia, ce să-i dau, o sarică (șubă),

Nici prea mare nici prea mică,

Ș'o păreche de itari

De purtat la zile mari,

Ș'o căciulă dacă vrei,

Făcută din cinci cărcei (mei),

Și 'ndreptată pe săgeată;

Bat'o sfiintul să mi-o bată,

Cu vîrful cît turnul

Trezni-o-ar sfiintul!

Cînd vor prinde și ei hora,

De mirare tuturoră,

Hora face-o numai-numai...

Iar căciula hițai, hițai...

Don Ramiro

și se vede ieșit în fața publicului, sermanul, stă buimăcit de uimire, uită rolul cu desăvârșire, biigănește înloc să dea „replica”, ține brațele moarte, picioarele țapene și văzându-l crede cineva că asistă la un spectacol de automați, a căror mașinărie au ruginit. Tinerii amorezi declarează simțurile lor pe același ton ca și când ar cere un păhar de apă și toți se abat din calea adevărului!”

Dealtfel greșeli în vorbire, în seara reprezentației diletantului să nu cerce a și-le mai îndrepta, — iar ceilalți jucători să nu facă „obraz” căscind din gură, căci prin aceea mai mult atrag atenția publicului, care poate nici n'a observat.

Se invederează, că pe lângă studiere, aprofundare, memorizare, și satisfacerea cerințelor retorice, diletantul numai atunci va face rolul natural, când va face și mișcări potrivite. Îndeosebi însușirea acestor din urmă formează pentru diletanți problema cea mai grea. Mai ales diletanții începători fac prea multe mișcări, ear minile și-le aruncă crucis și curmeziș în toate părțile. Orcît de naturală să fie întruparea făcută, diletantul, trebuie să fie totdeauna stăpîn pe sine. Și aci să ne însemnăm, că „e absurd a crede, că suprema perfecțiune a artei e, ca actorul să se indentifice astfel cu rolul, încît să numai știe unde să află orice face, căci arta dramatică nu e o indentificare ci o reprezentațiune”. Nimic nu e mai urît pe scenă și mai condamnabil, decît exagerarea. Aceasta e o scădere foarte uricioasă, căci actorul și bunul diletant nu face mișcări superflue și nu exagerează. N'avem decît să privim cu atențiune diferiții oameni ce ne încunjură și vom vedea totfelul de mișcări și gesturi pe cari le vom aplica apoi pe scenă. „Actorii cei mari nu sînt niciodată mari gesticulatori, ci mimici desăvârșiți, ei silesc pe privitori a simpatiza cu sentimentul ce ei exprimă prin elocuentul joc al fisonomieii”. Grotescul și burlescul sînt depărtate dela adevăratul comic, precum este emfazul dela tragic, cu alte cuvinte adevăratul comic nu imitează natura în mod bizar, ciudat și caprițios, și nu face mișcări fantastice și neobișnuite, precum nici tragedianul nu afectează în vorbire. Mișcările

noastre pe scenă trebuie să fie rotunde și simpatice, minile le mișcăm la înălțimea peptului, nu prea sus nici prea jos, pașii se fac mai mici ca de comun ear la intrare și eșire să grijim a nu ne împedeca în vre-o culisă, ori să eșim în loc prin ușă, printre culise cari reprezintă păreții chiliei. Vorbele exprimate bine, musculația obrazului, potrivită cu zicerea, liniștea și singele rece al exprimării, dau mai multe să se înțeleagă, decît niște gesturi și mișcări telegrafice. „Nimic prea mult”, iată deviza și la jocul pe scenă. Diletantul, ca și actorul, are să-și învețe bine rolul și să fie pătruns mai mult de firea persoanei rolului, decît de înțelesul vorbelor; căci „înzădar un actor s'ar sui pe scenă ca să ne înfățișeze veacurile trecute, patimile și virtuțile, ca să ne învețe, sau să ne pricinuiască petrecerea, dacă mișcările sale stingace, dacă glasul sau cel necioplît și neimitator, și dacă musculația obrazului său nu se pot potrivi cu persoana ce ne arată”.

Fundațiunea M. S. Reginei

„Vatra luminoasă, Regina Elisabeta”.

Statute.

Denumirea și Scopul Fundațiunii.

§. 1. Fundațiunea M. S. Reginei poartă denumirea de: „Vatra Luminoasă Regina Elisabeta”. Ea este proprietatea Majestății Sale și trece la moștenitorii firești sau testamentari.

§. 2. Scopul fundațiunii este:

Adunarea orbilor din țară într'o colonie unde ei să aibă privilegiul de a se deda ocupațiilor folositoare și de a contribui prin ei înșiși, grație unei munci în comun, la întreținerea lor.

Cuprinsul Fundațiunii.

§. 3. Fundațiunea se compune:

a) Dintr'un complex de cultură, pus la nivelul fiecărui orb, prin care îi se dă o instrucțiune intelectuală, corporală și manuală.

b) O colonie, unde orbii pun în practică cele învățate; unde sînt feriți de trîndăvie, de orce pericol de imoralitate, de orce lipsuri și mizerie cît timp trăesc, pentru a găsi astfel o fericire modestă.

Mijloacele de care dispune Fundațiunea.

§. 5. Mijlocul de căpetenie al Fundațiunii, pentru atingerea scopului mai sus arătat, constă

în întrebuințarea folositoare a timpului, „în muncă”. Prin urmare, orce persoană primită, se obligă să munciască pe cît îi permit forțele și aptitudinile. La alegerea ocupațiilor trebuie ținut în seamă predispozițiunile și inclinațiunile fiecăruia, precum și nevoile și interesele Fundațiunii și împrejurările de loc și de timp.

§. 5. Spiritele vor fi cultivate prin prelegeri și conferințe, unite și cu repetițiuni pe tărîmul culturii generale; prin instruirea scrisului „Braille” și a diferitelor limbi.

De asemenea se va îngriji de formarea unei biblioteci potrivite.

Libertatea absolută de conștiință este asigurată.

Se va îngriji cantul și muzica, ear celor talentați li se vor acorda toate ușurințele pentru a-și dezvolta talentul.

§. 6. Pentru îngrijirea corporală se va veghia, ca curățenia cea mai completă să domniască, ear prin gimnastică, prin exerciții musculare, se va permite orbilor mișcări cît se poate de independente și o stăpînire perfectă a tuturor membrelor.

Primirea.

§. 7. Se primesc persoanele de orce sex, fără distincțiune de religiune sau de naționalitate, până la vîrsta de 40 ani, și fără nici o îndatorire de plată.

§. 8. Petițiunile de primire se vor adresa Direcțiunii Vetrei Luminoase, pe hîrtie liberă, și vor conține: O descriere pe scurt a trecutului petiționarilor și a mijloacelor de trai. Pe lângă aceasta se va alătura:

a) Un act de naștere sau de botez.

b) Un certificat medical legalizat, atestînd că petiționarul nu sînt atînsi de nicio boală molipsitoare și sînt sănătoși de trup și de minte.

§. 9. Primirea se poate face numai pe termen de șase luni în mod provisoriu și necesită apoi aprobarea Majestății Sale pentru restul vieții.

Dacă în acest interval împrejurările dovedesc că șederea pe viață a unui primit, ar putea pricinui neajunsuri binelui obștesc al Coloniei, el va fi îndepărtat conform §. 11.

§. 10. Nu pot fi primiți orbii cari:

a) Sînt incapabili de a lucra sau de a se deda unei ocupații folositoare coloniei.

b) Sînt atînsi de o boală molipsitoare.

c) Par a nu avea creierul normal organizat.

Întreținerea Fundațiunii.

§. 12. Fundațiunea se întreține:

a) Din averea existentă.

b) Din produsul diferitelor munci.

c) Din vînzarea mașinei de scris „Theodorescu”, patentată în diverse țări.

d) Din daruri și legate, ce se vor destina Fundațiunii.

Un mort fără pomană.

Am ajuns cu hala aia, carie o făcut-o săcianu meu Toma Belia, a dă-i dzic niemi „automobeliu” — la șpitari.

Dar să viedz mă, cîe casă, tot plină cu ochianuri așa dă mari, că printr'un ochian d'aia ce poți băga cu caru încărcat cu paie. Casa ai măi marie dăcît moara dă foc din Oravița.

Ni-or primit tarie binie acolo. Ni-or popcit innuntru și cînd-colo aflăm pră omu ăla din Rășava — mort, încins pră un pat. M'o părut rău dă iel și dzău mă pogigiră lacrimelie dă mila lui — c'o murit întră străini și fără lumănarie.

— Săracu dă iel, dzîsei io, Dumnedzău să-l ierce! Luaș din cuptușala folariului cita tămîniă și-o pușai pră furîș sub straniu patului...

— Vedz Pietre — dzîșai cătră ortacu meu — cită-i dă cumince Floarea mîe; m'o cosut în cuptușala folariului tămîniă, dă-i pot da și lu omu ăsta dă pomană. Mă pomeni, că viniră după aia nîșce domni în soba a cu mortu. Unu avea o barbă lungă cu un căput lung pră iel; vădzurăm dăloc, că ăla-i popa; dar ăialalți dă pr'îngă iel trăbă să fi fost dascării, unu avea și-un oțoic în mină. Nu șciu dăcîe să tot vorbiau... tot șoporociau iel întră iei. Dar io cu Pătru și cu Filip tot nîe miram dăcîe nu încep odată... Tot căutam la iei și la popa al cu barba lungă. Tot așceptam să nîcipă „cu suflecîele drepților”...

Iei caută la noi, și văd că unu vorbieșce cu ăialalți și tot scutură din cap... bagsama ca să începem noi... Atuncî am început baș io să

cînt cu jalie „Binie ieșci cuvîntat Doamnie”... și Pătru și cu Filip imi țînău săcunda... încît toț s'or înholbat la noi (vădzurăm, că tarie li-o plăcut). Văd, că vin la noi... și tot dau din mină... noi i-am priçieput că nîe fac sămn, ca să cîntăm și măi tarie. Iși spun girept, că le-am loat mau, numa Filip cînta cam ca un țap; nîe năcăjam că prea prăstă măsură lungia firu... Cînd-colo văd pră unu că mă prînge dă cojoc și mă zgîțăie... dar mie nu m'o păsut dă iel, numa am cîntat măi dăparce frumos, și tarie sus, ca dascăru dăla noi... Pătru și Filip după minie: cînd sus, cînd jos...

Mă, am făcut părăgie mare, dă s'or strîns oamenii în șpitari prîngă noi — ca la noi cînd moare în sat pitropu...

Un niamț d'aia, nu șciu ce-o fi, vr'un fraităr o vr'un pandur, vinie la minie și mă ia dă mină și im spunie tăman pră romănișce, că cică să mă ducă la casa nărodzilor...

— Vădoinio prăntu cîe — dzic cătră iel. Cică mis nărod, dăcîe zbier în șpitari, unge cică trăbuie să tacă toți, ca să să audă și bizălie pră păriecie.

La mort să tac io, că doar nu-i păgin... Si-reacu, Român din Rășava să moară fără „în vieci pomenirea lui”...

Ba le-am spus că d'ăși șci că popa ăla, cu căputu ăl lung, ai uniat o' năuniat, să-l ia, dă n'ăși facie instanția prăstă iel la vlăgica. Să țînă iel omenii la mort, și să nu-și ia nici patrafiriu la gușă...

Care popă mă? — mă întrabă filăru pră răsticîe.

Ăla, dă colo...

Atuncî începu filăru să să unfle dă ris și cică acuma vegie, că mis nărod...

M'o fost, c'am fost la mort, dar așa l-aș fi dat la o miă dă tartori... dă nu m'ar fi zuiat nici cînd ai iese sufletu.

Cică filăru; că ăla nu-i popă, numa cică-i doftor...

Dracu țî-i cunoașce dintra ațița. Are barbă lungă, și căput lung, apoi cîe mis io dă vină dăca nu-i popă.

Cică să nîe duciem cu Dumnedzău acasă, că dăca nu o pățim.

Imi făcuî crucie și țucaî straniu dă pră pat și vrui să ies dintră iei.

Filip văd, că tot caută în gireapta și în stînga... și nu cam vria să iasă, apoi dzicie cătră minie:

— Măi paito, d'apoi ce-o fi cu pomană ăstua? Estă icia vr'unu, care să șcie să taie oaia... și să fiarbă dzama?

Lu Pătru i-s'o 'mpărut, că-i dzî dă post, cică nu-i vorbă dă oaiă... numa dă pieșce sărat, și fript cu zăicin, și dă cita curechiu mestecat cu păsulie.

— Dar nu — nu spunie dă mîncări d'ășcia, că mă prăpăgesc, mi-sa lasă apă 'n gură...

Lu Filip i-ar măi trăbui și cita turtă dă mălai, unsă pră d'asupra cu cita soric dă porc... Parcă-mi vinie șacruma mirosu dă pieșce, și parcă văd cum ies aborii din turta caldă dă malai...

— Domnule filăr — dzîșai io — văd, că ieșci om d'omîniă; ai fi dă prăla noi?... unge țînem pomană?...

e) Din subscripțiuni publice și cotizațiuni benevole (anuale sau odată pentru totdeauna).

f) Din asociațiuni ce se vor forma cu scopul de a contribui la sporirea fondului.

Direcțiunea și Administrațiunea Fundațiunei.

§. 13. Fundațiunea este pusă sub supravegherea și ocrotirea directă a Majestății Sale Reginei.

§. 14. Intreaga Administrațiune a averii și a Fundațiunei e încredințată unui Director numit de Majestatea Sa, și care trebuie să-i facă direct rapoarte asupra tuturor împrejurărilor ce interesează Fundațiunea, și care la rîndul lui, trebuie să obție personal autorizațiunea Majestății Sale pentru orice act la care vrea să purceadă.

§. 15. Directorul reprezintă Fundațiunea față de terțele persoane, o conduc și supravighează, controlează îndeplinirea îndatoririlor a tutulor impiegaților și primiților, semneze corespondențe și îngrijește ca scopul anunțat în § 2 să fie adus pe cît se poate la complectă îndeplinire.

In consecință D-sa are dreptul:

a) Să facă cumpărări și vinzări și orice fel de contracte pentru și în numele Fundațiunei și să semneze legalmente.

b) Să reprezinte Fundațiunea înaintea instanțelor judecătorești.

c) Să numească, să plătească și să concedieze personalul de profesori, de funcționari și de servitori.

d) Să primească sau să concedieze; să desemneze fiecăruia ocupațiunile sale și să vegheze la binele tutulor celor cari depind de această Fundațiune.

e) Să stabilească regulamentul intern și ordinea de zi.

§. 16. Pentru progresarea orbilor în diferite ocupațiuni se vor angaja, după trebuințe, meșteri apți, iar pentru îngrijirea intelectuală, pentru canto, muzică și gimnastică, se vor angaja profesori specialiști.

§. 17. Pentru controlul și examenarea compturilor, a casei și a bugetului geneal, Majestatea Sa va numi trei censori, cărora Directorul va trebui să supue situația în prima săptămîna a fiecărui trimestru.

§. 18. Se vor dresa Procese Verbale despre cele menționate în §. 17 ce vor fi supuse spre aprobare și semnare Majestății Sale Reginei și apoi publicate într'un jurnal român, german și francez din țară.

§. 19. In fiecare an, la 31 Marte, toate registrele Fundațiunei se vor încheia și se va publica un raport anual și bilanțul. Primul raport se va încheia la 31 Marte 1909.

Făcut și aprobat

Sinaia, 1 August 1907,

Castelul Peleş.

(ss) ELISAVETA.

— Cîe-i aia pomană. Io nu mis din Bănat; nu vă prictep. La noi pomană să face în inimă, că agecă, îți parie rău după carie o murit... și-i dăstul dacă la bisărică ai faci un părăstaș.

— Ba la o miia dă... doamnie eartă-mă... iera să drăcu!... dzicie Pătru... unge ai măi vădzut pomană fără dzamă dă pieșce, o dă carne... și răchiă caldă cu piperi? Io vreu să-l văd pră omu ăsta, cîe facie iel în raî, dacă nu i-să facie pomană.

— Tacî dracului măi Petre, — dar dacă are omu ăsta girept, și noi ni-s proșci, nîe băgăm în dătorii cu ațicea pomenie!

— O fi — dzicie Filip — că nici niemți nu fac pomană și io nu crîed, că baș niemți să n'uibă în raî dă mîncarie.

Noi tot ne-am cam mulcomiț, numa Pătru era să pliezniască dă ciudă — că lu omu ăsta fără dă pomană, cică i-se uscă gîrclianu în raî, așa i-o spus lui un vrăjitor dela Tirnova.

Nîe luarăm sănătacie... și plîecarăm acasă. Pră drum ne-am abătut la un bert și i-am făcut noi o comîndare încît toți trei ne-am îmbătat dă jalîa mortului. Acruma șcim binîe, că sufletu Romînului aluia din Rășava, are izvor pră lumîa — ailaltă. — Numa țoalie n'o avea sireacu. Alîa să i-lîe gee muieria lui d'acasă; să nu-l lasă să 'ngheț dă frig.

Dă alta noi am fi sănătoși, numaî picioru al stîng alu Filip, și acuma ai cu cîta măi scurt dăcît al girept.

Carcea asta baș io am scris-o, nu măi pot dă dor, cum aș mîncă un dărap dă turtă caldă la — Crăciun.

Ilîa Căprariu

Felurimî.

Nu vă înfuriați! Nu vă înfuriați, deoarece-ce mulți cari se'nfurie peste măsură, pot muri pe loc. Exemple de acest gen sînt număroase, și istoria ne arată chiar o mulțime de cazuri. Așa împăratul roman Nerva a murit într'o clipă de necaz, din cauză ca un senator se purtase necuviincios față de dînsul. Unul din urmașii săi, Valentin I avu aceeași soartă. El împuță unei delegațiuni germane acuzarea că s'a purtat nerecunoscător față de poporul roman, cînd deodată căzu jos ca trăznit.

Marele chirurg englez Sir John Hunter, căzu victimă a temperamentului său nervos. Certîndu-se cu un confrate al său, care nu era de aceeași părere cu dînsul, se irită atît de mult, încît căzu mort la pămînt.

Vestitul medic rus Bogdanovski din Petersburg, cînd era aproape gata la o operație, se înfurie pe asistentul său și căzu jos mort. Toate ajutoarele de a-l readuce la viață fură zădarnice.

Nu toate necazurile au același sfîrșit; totuși e neîndoiș, că furia are o înrurire gravă asupra sănătății. Oree discuțiune aprinsă ne taie pofta de mîncare. Doicele sau mamele cari alăptează un copil trebuie să fi menajate pentru a nu se irita, deoarece copilul dela sîn se poate îmbolnăvi. Mistuirea se face cu anevoe, cînd sîntem înfuriați. Mîinile, corpul, ne tremură. Simțim o slăbiciune și de multe-orî o paralizie e urmarea unor astfel de iritări.

Deacea deciteori ni-se prezintă în viață neplăceri, sau avem neînțelegeri cu cineva, să ne stăpînim; să nu ne perdem cumpătul; să nu ne înfuriem prea tare, deoarece o furie trecătoare ne poate nenoroci.

N. S.

Este dureroasă trecerea dela viață la moarte?

Această întrebare peocupă de bună seamă milioane de oameni, și teama de moarte își are obîrșia în nesiguranța în care stă învăluită această chestiune. Deși nu se poate răspunde în mod categoric, totuși din nenumăratele observațiuni, făcute pelingă muribunzi, s'a constatat, că cîteva minute, ba chiar cîteva ceasuri înaintea morții, nu se mai simte nicio durere. Înainte de a muri omul e cuprins de un somn, întogmai cum se întimplă cu cloroformizarea (cînd doftorii adorm prin leacuri pe ce-l care voește să fie operat).

Un mare medic și fiziolog dă următorul răspuns: Eu am probe de a susține, că moartea e tot atît de nedureroasă, ca și adormirea în urma unei zile obozitoare. Persoane, cari au fost crezute moarte, în urma unui înec, sau în urma unei alte întimplări, fiind readuse la viață, ne asigură, că n'au resimțit nîcîm fel de durere. Ceiace se chiamă lupta cu moartea, nu e decît ceva automatic, și nu e resimțit.

Pecî știm, nu ne putem aminti nicio persoană, care fiind readusă la viață, după o moarte aparentă, să nu fie mărturisit, că moartea, departe de a fi dureroasă, e chiar plăcută.

Un om vestit care fusese readus la viață în urma unei morți aparente, mărturisește că înainte de a-și perde conștiința, ar fi auzit o muzică din cale afară plăcută. O asemenea senzație avusese un om care era să se innee. O femeie, care fusese lovită de un trăznet, mărturisise, că e adînc convinsă, cumcă moartea prin trăznet trebuie să fie fără durere deoarece dînsa adormise ușor. Un om căruia i-se rupsă ștreangul dela spînzurătoare, avuse-se viziunea, ca și cum ar fi intrat în paradis, încunjurat de toate mărețiile. Fiziologii susțin că înaintea morții dispăre mai întîi simțul apoi inteligența. Unde nu este simț, nu este nîcî durere. Moartea, în orice caz, nu e atît de dureroasă pecî se crede. Încheînd voi repeți cuvintele unui filozof: „Lucrul ce l-au făcut miî de milioane de oameni înaintea mea, îl voi putea face și eu“.

N. S.

Obiceiu sarutării — Obiceiu de a saruta e cunoscut numaî la popoarele arice și semitice. Mongolii nu cunosc acest obicei. Prin civilizația europeană s'a introdus și la popoarele cari nu-l cunoșteau. Chinezii conservatori și îndărătnici cum sînt, nu l-au primit. În China nu e nîcîdecum cunoscută sarutarea; nici chiar mamele nu-și sarută copii — în semn de iubire, cum e la noi.

Cum dorm popoarele — Un European sau American doarme bine cînd capul e culcat pe o perină moale. Japonetul doarme bine cînd își ra-

zimă capul de o bucată mare, pătrată de lemn. Fără buturuga aceia ar dormi rău. Chinezul ține mult la un pat lucrat din lemn, și ast-fel construit, încît să fie foarte aproape de pămînt. Dar așternutul nu îi e prea moale. Pecînd populațiunile dela polul Nordic n'ar putea dormi, pînăce nu și-ar întinde picioarele cît mai mult posibil. Locuitorii din țările tropicale (calde) se ghemuesc și își strîng picioarele ca maimuțele.

Englezul se acopere cu mai multe plapome, dar fie ger afară, englezul va dormi adesea cu ferestrele deschise. Muscalul dincontră își așterne patul pe vatră. Dimineața, după ce iese din patul cald, își face o baie rece ca ghiața. Japonezi au cîteun sac de piele de reni, și noaptea se virăsc în acest sac pentru a putea dormi. Indianul are și el un sac, dar e mai subțire și doarme în sac, spre a se putea apăra contra țîntarilor.

Adevărată vorba: cite bordeie, atîtea obicei.

Hoții și Balzac.

Vestitul scriitor francez Balzac stătea într'o seară culcat în pat, cu lampa stînsă, însă fără să doarmă. Deodată un zgomot de chei îi atrase atenția spre un colț al odăii. La lumina deși slabă a lunei totuși el distinse un om, care se năcăjia cu niște chei să-i deschidă serarul dela masa lui de scris.

Balzac se ridică puțin și începu a rîde cu hohote; hoțul suprîns cearcă să fugă; Balzac începu să ridă și mai tare — atunci hoțul nu măi putu răbda, se opri, și foarte mirat îl întrebă:

— Dece rîzi domnule?

— Rîd, respuse Balzac, căci văd că d-ta noaptea pe întunec, și încă cu niște chei false, vrei să scoți banî dintr'un serar, unde eu, la lumina limpede a zilei și cu cheia adevărată, caut înzădar, căci nu pot găsi nîcî măcar o para chioară.

Convocare.

P. T. Domni membri ai Casinei rom. din Oravița mont. sînt invitați la

Adunarea generală ordinară,

ce se va ține Duminecă la 6/19. Ianuar 1908 (la Botez) la 3 ore d. a. în localul Casinei.

Ordinea de zi:

1. Raportul prezidentului.
2. Raportul casierului.
3. Raportul econom-arhivarului.
4. Alegerea biroului.
5. Preliminarul pro 1908.
6. Lacitarea foilor.
7. Propunerî.

Oravița mont. la 3. Ianuar 1908.

Dr. Mihaî Gropșianu

Gheorghe Talescu

președinte.

secretar.

CRONICA.

Din cauza serbătorilor — numărul viitor va apare întîrziat.

Primum spre publicare următoarele:

Vestitul nostru artist Z. Bârsanu își va începe turneul său din 19 până circa 27 Ianuar 1908 n. în Oravița.

Reuniunea noastră de cîntări, cedînd dorinței artistului și împrejurărilor noastre culturale, a hotărît în una din ședințele comitetului a apela, și la alte centre românești din Bănat, netezînd astfel calea pentru binevoitoarea primire a lui Bârsanu. Drept-acea cu devotate rugări, purcese din dorința de a lăți iubirea de artă românească, ne-am adresat atît la Reuniuni, cît și prin unii membri singuratici, la fruntași din Timișoara, Lugoj, Caransebeș, Verșeț, Bocșa, Ciacova și Bozovicî, cunoscuți ca pătînitori ai artei românești, ca să facă pregătirea necesară pentru primirea artistului, avizînd subscrisul presidiu despre

zilele când se pot da reprezentații teatrale în celelalte centre ale noastre.

Avem nădejde că Bănatul în modul acesta își va putea asigura un teatru românesc stabil. Ajute Dumnezeu!

Dr. Mihai Gropsianu, președinte. * *Nicolae Andrei,* secretar.

Asupra ședinții de astăzi a învățătorilor noștri vom reveni în numărul viitor.

Festivalul teatral sub conducerea distinsului colonel Iuliu Bellmond auzim că a reușit splendid. Regretăm, că necăpătând bilete de intrare — nu putem da un raport amănunțit.

Masa de binefaceri dela „Coroana Ung.” a împărțit la 10 copii săraci daruri de Crăciun.

Mine, Duminecă, după liturghie se vor împărți copiilor săraci din localitate daruri de Crăciun. Dăruitorii sînt poftiți a lua parte în localul școlii primare românești la aceasta bucurie a copiilor noștri.

Seara de Sin-Vasiî vor prăznu-i-o Casinașii rom. din Oravița în localul dela „Hotel Novac”.

La Oravița rom., Varadia, Gerliște, Slatina, Comoriște, Berliște încă s'au ridicat salarele inv. conform legii. Vom raporta mereu despre aceste semne îmbucurătoare. La Mercina încă s'a votat salariul legal, dar condiționat, că lichidarea să se înceapă numai dela 1910. Dece?

Ticvanul mare, cea dintîi comună în părțile noastre, a votat învățătorilor și salariul și cele 2 cvinvenale de cîte 200 cor., lichidîndu-li-se îmbunătățirea dela 1. Ianuar 1907. Bravissimo bravilor Ticvănienți și veneratului lor conducător, protopopul Russu, care în preajma jubileului său de 50 de ani de serviciu a dat dovezi, că este un demn contemporan al marelui Bănuțiu din vemurile apuse!

Membrii direcțiunii și inspecțiunii dela banca „Plugarul” din Cacova și-au merit taniemele în beneficiul fondului de rezervă.

La casina din Cacova a fost ales de președinte forestrierul Emil Tanádi.

Comunele Greovaț și Broșteni decretate de comună marî.

La Cacova trei feciorandri, ieșind certați dintr'un birt, s'au luat la bătae și unul dintre ei a slobozit și un glonț de revolver. Se zice că din escesul chinejei au ajuns asa departe. Oameni buni nu vă perdeți mințile!

Ne alăturăm cu toată inima la hotărîrea „Tribunei” noastre din Arad, de a nu primi spre publicare imprimate din tipografi străine.

Ninge.

Gheorghe Lațcu din Greovaț mulțumește institutului „Plugarul” pentru despăgubirea unui junc.

La Ospătăria dela „Hotel Novak” a doua zi de Crăciun ciorbă de varză, bere de Gr. z și concertul capelei Cicoș-Bircă.

La Tipografia „Progresul” din Oravița se capătă și plenipotențele pentru alegeri de primari și reprezentanți comunali.

Dare de seamă și mulțumită publică.
Pentru clopotul dela Mănăstirea „Călugăru” au mai dăruit (continuare):

	Latus	505.16 cor.
Alexa Velceleanu Ciclova-mont.	—	.40 "
Constantin Buzărin "	—	.40 "
Dr. Pál Fitz Oravița-mont.	4.	— "
Gheorghe Jianu "	1.	— "
Dela nunta lui Gheorghe și Iuliana Popescu din Oravița („Forviz”)	7.	— "

Richard Seitz Oravița-rom.	1.—	cor.
Adolf Löbl "	1.—	"
Ștefan Muia "	1.—	"
Ana Fülöpp "	2.—	"
Maria Fülöpp "	2.—	"
Reuniunea de credit și economie a muncitorilor Oravița	5.—	"
Iosif Belgrader "	1.—	"
Alexandrina Milețici Oravița	2.—	"
Rudolf Goldstein "	2.—	"
Ioan Duma "	1.—	"
Sofia Băiaș "	1.—	"
Anton Lazăr "	—	.60 "
Costantin Isac "	1.—	"
Ioan Petrovici, paroch Ciclova-rom.	4.—	"
Emil Seidl Oravița	2.—	"
Ioan Muntean "	2.—	"
Tit Marginean "	1.—	"
Vucu Stîngu Ciclova-rom.	1.—	"
Savu Suru "	—	.10 "
Simion Tocu Potoc	—	.40 "
Arcadie Cornici "	—	.40 "
Ioan Crețu Ciclova-mont.	—	.60 "
Ioan Oravița "	—	.80 "
Maria Miu Ciclova-rom.	—	.20 "
Elena Iovanca "	—	.20 "
Vasile Băiaș Ciclova-mont.	—	.40 "
Ioan Iancu "	—	.20 "
Ioan Oravița "	—	.40 "
Maria Alexandru "	—	.40 "
Enia Coadă Ciclova-rom.	—	.20 "
Eufrosina Bioi Lopușnic	—	.20 "
Dionisie Bioi "	—	.20 "
Sania Bain "	—	.20 "
Marta și George Bălan Ciclova-rom.	—	.40 "
Mihai Nica Ciclova-mont.	1.—	"
Dumitru Perian "	1.—	"
George și Iuliana Popescu Oravița	1.—	"
Vichentie Izvernicean Ciclova-mont.	1.—	"
Gheorghe Iacobescu "	1.—	"
Constantin Velcelean "	1.—	"
Ana Velcelean "	1.—	"
Florica Piperiu Ciclova-rom	—	.50 "
Marian Piperiu "	—	.50 "
Valeriu Dabici, preot. adm. „Călugăru”	2.—	"
Eva Simu Rachitova	2.—	"
Filip Bengescu Ciclova-mont.	—	.40 "
Catalina Frențu Oravița	—	.40 "
Prin D-nul Ioța Izvernicean s'au căpătat dela lucrătorii dela Moara de Ciment din Oravița	8.30	"
Marta Muntean Ciclova-mont.	—	.20 "
Gheorghe Pruniș "	—	.20 "
Paraschiva Pruniș "	—	.20 "
Maria Mussa Cacova	—	.40 "
Vasile Moșoarcă, Elena Moșoarcă, Magdalina Moșoarcă, Străin Muia, Vasile Moșoarcă, Nicolae Moșoarcă, Maria Moșoarcă, M. Moșoarcă din Ciclova română	2.—	"
Eufrosina Ciublea, Adam Ciublea, Adam Ciublea, Floarea Ciublea, din Ciclova română	1.—	"
Stana Neda Oravița	1.—	"
Gheorghe Neda "	1.—	"
Gheorghe Manciu Ciclova-mont.	1.—	"
Ioan și Elena Oravița No. 19. "	1.76	"
Din cassa sft. Mănăstiri „Călugăru” colectați de D-nii Petru Gera din Lapușnic și Mihai Begu din Gerliște	80.—	"
Suma generală	663.76	cor.

Spesele:

Clopotul a constat la Gara din Oravița:	647.46	cor.
Lemnele, dela firma Bibel, pentru scaunul clopotului	10.26	"
Ștreangul	6.—	"

Suma generală 663.72 cor.

D-nul Nicolae Ranoî a adus clopotul cu trăsura D-sale dela Gara Oravița până la sft. Mănăstire „Călugăru” în dar.

D-nul Gheorghe Moșoarcă a adus lemnele pentru scaunul clopotului, dela Oravița, la Gura „Vodariului” la Mihai Călnicean la Ciclova-mont. iarși în dar.

D-nul Iovan Goga a dus lemnele dela Mihai Călnicean până la Mănăstire iarși în dar.

D-nul Ilie Pascu din Rusova-nouă a făcut scaunul clopotului tot în dar.

Deci și pe această cale mulțumim călduros tuturor mult Stimăților Domni și Doamne, cari au contribuit cu filerul lor la turnarea acestui clopot și rugăm pe bunul Dumnezeu, să le res-

plătească din vistieria sa cea cerească, dăruindule sănătate și învrednicindu-i de fericirea cea vecinică Amin.

Valea Călugăruului în luna Septembrie 1907.

Valeriu Dabici preot adm. * Vasie Oravița și Petru Muntean colectanți.

O injecție cu serum, pentru a constata cu certitudine de este ori nu bolnavă vaca cu lapte constntă la veterinar acum numai 40 filerî. Asupra însemnătății acestor injecțiuni vom reveni.

Bibliografie.

A apărut în editura Tipografiei „Poporul Român” din Budapesta »Diletantul român« de inv. Iosif Velceanu din Recița montană. O carte interesantă, care umple un gol simțit în literatura română, făcînd mari servicii diletanților noștri, cari suplinesc la noi în țeară școala înaltă a teatrului. O recomandăm cu căldură publicului cititor și mai ales societăților noastre de diletanți, cari au neapărată lipsă de acest manual al jocului de scenă.

A apărut *Calendarul dela Cluj pe 1908* editat de Despărțămîntul „Asociațiunii din Cluj. E foarte bine redactat și are și ilustrațiuni reușite. Prețul 20 fil.

„Cantorul bisericesc” ofere o înleznire mare la învățarea cîntărilor bisericești, și mai ales o orientare uimitor de ușoară în potecile încilcite ale tipicului. Il recomandăm cu căldură cîntăreților noștri de strană, și prestetot comunelor bisericești, spre cumpărare.

Poșta Redacțiunii.

Brînzeu, Viena. Cu plăcere. Urmează.

Maî Multora. Pentru numărul de crăciun a sosit tîrziu, deci în numerii viitori.

Poșta Administrațiunii.

Restanțerilor —!

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.

Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

1731 sz. 1007.

Arlejtési hirdetmény.

Krassó-Szörény vármegye törvényhatósági bizottsága 764 jkvi 10593 alisp. 907 sz. határozatával Forotik községben új községházának felépítését 5572 kor. 42 fill. költséggel engedélyezvén ezen építkezésnek vállalkozás utján biztosítása végett **1908. évi január hó 13-án** délelőtti 10 órakor Forotik községházánál árlejtés fog megtartatni; a beérkezett írásbeli zárt ajánlatok csak az árlejtés napjáig fognak figyelembe vétetni s nyilvánosan fognak felbontatni.

A tervek, költségvetés, épütleírás s építési feltételek mai naptól fogva az árlejtés napjáig a körjegyzői irodában Komoristyén a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Felhivatnak vállalkozni szándékozók, hogy a fentkített napon és órában az előírányzott 5572 kor. 42 fill. építési költségnek 10%-bóli bánatpénzzel avagy ez összeg erejéig szóló értékpapirokkal ellátva a kitűzött helyen személyesen jelenjenek meg vagy írásbeli zárt ajánlat benyújtása esetében ahhoz mellékeljék. Utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Forotik, 1907 évi december hó 10-én.

Penza György
körjegyző.

Dabici Lázár
közs. bírő.

(Licitație minuendă pentru zidirea casei comunale din Forotik.)

6484 sz. tlkvi 1907.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az oraviczabányai kir. járásbiróság mint tekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Gross Gyula hagyatéki csódtömege végrehajthatónak Spieler Ignác végrehajtást szenvedő elleni 49 k. 38 f. tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az oraviczabányai kir. járásbiróság területén fekvő Románoravicza községi 89 sz. tjkvben A I. 93 hrsz. 85 öisz. ingatlanok Spieler Ignác nevén álló 1/2 rész jutalékra 1815 kor. 50 fill. kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy fentebb megjelölt ingatlan az **1908. évi január hó 20-ik** napján d. u. 3 órakor Románoravicza község-házán megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 181 kor. 50 fill. készpénzben vagy az 1881. évi LX. törvény cikk 42 §-ában jelzett árfolyammal és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. ig. min. rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez bánatpénz gyanánt letenni, vagy annál a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kiadta az oraviczabányai kir. bíróság mint tlkvi hatóság, 1907 évi október hó 14-én.

Schul, kir. aljárásbíró.

2902 sz. 1907 végrehajtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. járásbiróságnak 1907 évi Sp. IX. 2364/2 számú végzése következtében Dr. Anca György oraviczabányai ügyvéd által képviselt Hajdu F. Vilmos budapesti cég javára Weisz Felix ellen 207 kor. 23 fill. s járulékaik erejéig 1907. december hó 2-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 800 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m.: nyomdagépek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oraviczabányai kir. járásbiróság 1907 évi V. 1682/2 számú végzése folytán 207 kor. 23 fill. tőkekövetelés, ennek 1907. évi június hó 1-ső napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 65 kor. 20 fill.-ben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Oraviczabányán az alperes lakásán leendő megtartására **1908. évi január hó 6-ik** napjának d. u. 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is le fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oraviczabányán 1907. évi december hó 26. napján.

Sztánkovits Miklós,
kir. bir. végrehajtó.

Librăria I. E. Țieranu

ORAVIȚA.

Mare sortiment cu tot felul de cărți literare, școlare și cele mai noi piese muzicale cum și tot soiul de tipărituri bisericesti-scolare imprimate la Tipografia „Progresul” în Oravița.

☛ Prețuri moderate. ☛

La Cojocarul Gheorghe Pipelca

în Oravița-rom.

se află în depozit totfelul de

☛ cojoace gata pentru bărbați ☛

giubeici și peptare cu tot felul de plișuri noi și moderne pentru femei, cojoace pentru copii și diferite folare cu prețuri foarte moderate!

IOSIF NEDICIȚI

Oravița-rom.

Podrum renumit cu beuturi curate
Vinuri escelente.

Otonello și Muscat-Hamburger în mic 1 cor.,
în mare, dela 5 L. însus 90 fil. L.

Silvorum din 1901 cu 2 cor. L.

Răchie nouă prefriptă cu 1.60 cor. L.

Răchie de prună curată — garantat — în mic
1 cor. L., în mare cu 70 cor. Hectolitru.

Spirit de prima calitate (dintr'un L. se pot face
5 L. de 7 1/2 graduri, și 4 L. de 9 graduri)
à 1.72 cor.

Mihaï Pruniș

salon de ras și de tuns

(Hotel „Coroana Ung.”)

Magazin asortat cu articole de

galanterie și parfumărie.

„SENTINELA”

institut de economii și credit
ca societate pe acții
în Satul-nou (Réva-Ujfalú)

efectuește toate operațiunile de bancă și primește depuneri spre fructificare cu 5 1/2% interese, plătind institutul și darea de 10% după interese. La cerere se trimit deponenților și cecuri poștali cu cari se trimit bani fără a plăti porto la postă.

Satul-nou, în 31 Decembre 1907.

Direcțiunea.

Banca de asigurare „Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări de viață și asigurări încontra focului și încontra grindei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Despăgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în Sibii, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad, la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de ai noștri de toată încrederea.

Demetriu Boitor

architect-întreprinzător

— ORAVIȚA. —

Primește orice lucrări de edificare, anume: Planuri, proiecte de spese, zidiri și conducerea astorfel de lucrări pe lângă prețuri moderate.

ANUNȚ.

IULIU SERB

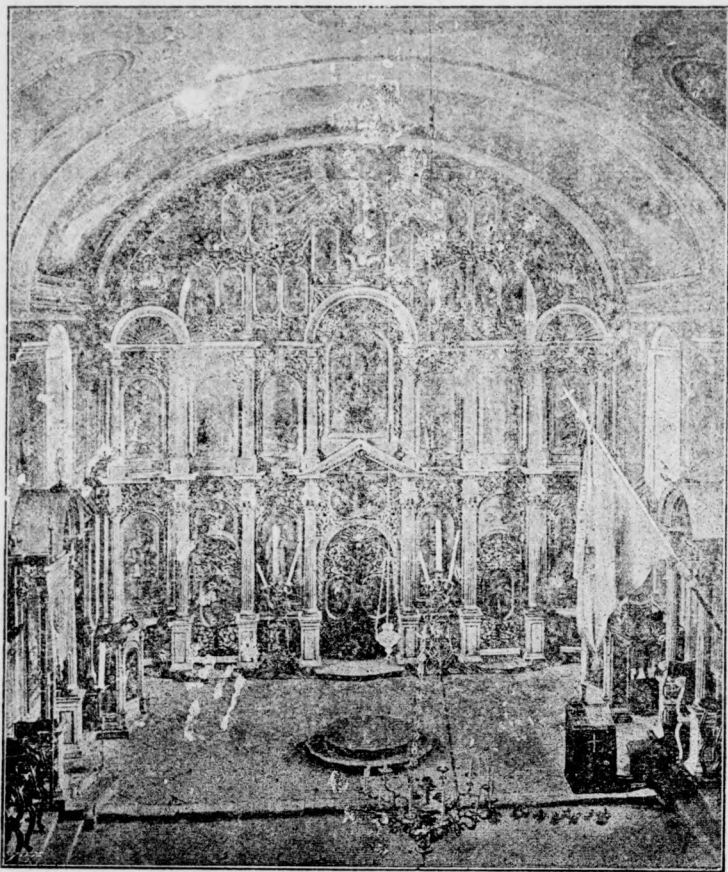
Magazin de sticlă și porțelan.

Mare depozit

de geamuri și rame pentru icoane. Primește totfelul de lucrări artificioase cu sticlă, atât la edificii noi, cât și la ferestri vechi.

În boltă nouă, în Oravița (casa lăcătușului Fr. Inze) totfelul de unelte pentru bucătărie, tăere, păhare, ghiveciuri, icoane și alte diferite utensilii de casă.

☛ Serviciu ieftin și prompt. ☛

Ioan și Aurel Cotîrlă

atelier de sculptorie, tâmplărie și strugărie

ORAVIȚA - ROM.

Se efeptuesc orice lucrări bisericesti: iconostase, tronuri, jilțuri, chivoturi, răpizi; recvizite de școală: bănci, table, catedre etc. cum și pregătirea a totfelul de planuri pentru orice lucrări de felul acesta.

ALEXA PERIANU

Cea dintîi croitoare modernă în
= **ORAVIȚA** =

Ștofe englezești franceze, de prima calitate.

Croi ireproșabil.

Confecționează și tot felul de reverenți preoțești, după cerință în orice fazon.

Prețuri solide.

Aviz!

Am primit ospătaria dela

Hotel Novák

Praxa mea îndelungată din mai multe orașe din patrie și din România îmi va înlezni câștigarea mulțumirii și stimaților vizitatori ai acestui local cu renume.

Cu distinsă stimă

Iosif Moller
antreprenor.

Franz Grau

Ferărie

„LA COASA DE AUR“

ORAVIȚA.

CIOCANE DE FĂURĂRIE
la ORAVIȚA.

Produce tot felul de
sepe, lopeti, tîrnăcoape
și fere de pluguri.

Mare deposit

de fer, osii stiriene și fer alb, cupatoare și cuptorașe, ferecături de uși și ferestri, vase de cumină, revolvere, patroane și recuisite de vînat, nicovale și șuruburi, instrumente pentru făurari, lăcătuși și timplari și rotari, cruci la mormint etc.

La

Tipografia „Progresul”
din Oravița

se pot comanda tot felul de
ORNATE BISERICESTI.

Aviz!

— **Eu nu anunț** —

ce-i de prisos, **cum fac alții**, zicînd, că la ei se capătă marfa cea mai frumoasă, mai bună și mai ieftină etc.

Dimpotrivă eu promit puțin

și caut să împlinesc mai mult, atît în serviciu solid, cît și în lifierarea articolelor de cea mai bună calitate!

Și dece urmez eu așa?

Întîi primesc marfă bună dela izvor. Al doilea mî-am făcut praxa comercială în străinătate.

Am mare depozit în **delicatesuri, brînzuri indigene și din străinătate, șampagner ung.-francez, cognacuri ung.-frnceze! vinuri ungurești, spaniole, italiene**, atît dela slăvină, cît și în butelii.

cu toată stima

Bertalan Saubermann,

Oravița.

Aviz!

Am onoare a înștiința mult stimații mei mușterii, că mî-am acvirat deja aproape toată marfa de eamnă, avînd asortiment bogat în postavuri moderne pentru haine, cum și articole de confecție pentru dame, perdele, pînză, cămăși pentru domni, cravate, umbrele și totfelul de alte mărfuri, ce aparțin branșei mele.

Rugînd a mă onora cu comande din magazinul meu, dealtfel bine cunoscut, semnez,

cu distinsă stimă

Rudolf Goldstein.

Cel mai ieftin loc de cumpărat, en gros și in detail.

Cel mai ieftin loc de cumpărat, en gros și in detail.

Covoare în toată marimea.

Gheorghe Bogdanu
Oravița-rom.

Magazin de articole

de băcănie, coloniale, galanterie, vâpseli, bumbacuri, spirituoase și depozit de făină.

Marfă curată și bună.

Prețuri cinstitute. Serviciu cuviincios. Ce se mai cere ca să prospereze un negustor român?

 Bunăvoința marelui public românesc!

— A t î t a. —

„PLUGARUL“

societate pe acții din Cacova

dă

 6%

și plătește și darea după depuneri.

Aviz.

Dau de știre stimaților mei mușterii din Oravița și jur, că dela 1 Ianuar st. n.

mă mut iarăși

la ospătăria „Cerbul de aur“ la Vagani, din Oravița unde îmi voia silința să servesc, ca și pân' acum, spre mulțumirea desăvârșită a oaspeților mei.

Cu toată stima

Ernest Berger

ospătar.

Cea mai veche prăvălie
în Oravița.

Articole de băcănie,
coloniale, galanterie,
vâpseli, spirituoase,
* * bumbacuri * *

Luminări pentru biserici

Depozit de făină

Serviciu conștințios.

Reclam bunăvoința Românilor.

Cu toată stimă

IUSTIN VELCEANU.

„ORAVICIANA“

SOCIETATE PE ACȚII
INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
— ORAVIȚA. —

Capital social	Cor. 550.000
Fonduri	„ 280.000
Depuneri spre fructificare	„ 1,840.000

Giroconto la Banca austro-ungară. — Ceconto la Cassa de păstrare poștală Nr. 15.625. — Telefon Nr. 29.

Escomtează cambii, acoardă împrumuturi hipotecare și persoanele deocamdată cu 8% netto.

Primește depuneri spre fructificare cu 5%, respective după tocmeală.

 Darea o plătește institutul.

 Răscumpără gratuit orice fel de cuponi și îndeplinește tot soiul de afaceri de bancă.

OPURI și BROȘURI

Se recomandă
a executa următoarele:

FOI PERIODICE

INVITĂRI.

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori

BILANTURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

Tot felul de lucrări tipografice,

ce se țin de această branșă

PROGRAME.

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BELETE DE ÎNTRARE

Tipografia „Progresul” N. Boldureanu

Oravița

Strada Principală.

PREȚ-CURRENTURI
în or ce limbă.
NOTE
STATUTE * LIBELE
CIRCULARE
AFIȘE

Diferite tipărituri pentru bănci

Comandele primite se efectuesc cu promptitudine și cu conștiință.

Gărți în comisiumi

PREȚURI MODERATE!

Panglici pentru morți

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA
OBLIGAȚIUNI

ÎNVIȚARE.

Prin aceasta acționarii institutului „PLUGARUL“ din Kakova
sînt învitați la a

VI. adunare generală

care se va ține

în localul școlii primare din Kakova la 15. Ianuar 1908. dimineața la ceasul 10.

ORDINEA DE ZI:

1. Constatarea acționariilor prezenți.
2. Răportul direcțiunii și inspecțiunii.
3. Aprobarea bilanțului și darea absolutului.
4. Impărțirea profitului net.
5. Intregirea direcțiunii.

Kakova, din ședința plenară a direcțiunii și inspecțiunii, ținuta la 1. Ianuar 1908.

Direcțiunea.

Bilanț în 31. Decembre 1907.

Activa			Pasiva		
Cassa — Pénzkészlet — Cassa	8814	43	Capital — Rézvénytőke — Aktien-Capital . .	70000	—
Cassa de păstr. post. — Postatkp. — Postsparcassa	966	42	Fond de rezervă — Tartalékalap — Reservefond	10311	14
Escompt — Váltók — Wechsel	262738	14	Fond spec. de rezervă — Külön tartalékalap		
Imprumute hip. — Jelzálogkölcsön — Hypot.-			— Special-Reservefond	1455	46
Darlehen	23146	74	Depunerî — Betétek — Einlagen	72733	40
Lombard — Lombard — Lombard	1912	70	Reescompt — Visszleszámitolás — Reescompte	156822	48
Efecte — Értékpapírok — Wertpapieren	105	—	Asigurări — Biztosítások — Versicherungen .	1765	50
Capital — Tőke — Capital	15591	40	Dividende — Osztalék — Dividende	47	82
Realități — Ingatlanok — Realitäten	285	—	Interese transit. — Átm. kamatok — Trans. Zinsen	4256	22
Pretenziuni — Követelések — Forderungen	5986	58	Profit curat — Tiszta nyereség — Reingewinn	7039	52
Mobilier — Butorzat — Mobilier	918	—			
Pozitii transit. — Átmeneti tételek — Trans. Posten	3967	13			
	324431	54		324431	54

Contul Perdere și Profit.

Debit			Credit		
Interese depunerî — Betétkamat — Einlagezinsen	2905	19	Interese — Kamatok — Zinsen-Gewinn . .	22166	34
Interese reescompt — Visszleszámitolási kamat			Alte venite — Egyébb jövedelem — Andere		
— Reescompte-Zinsen	9298	54	Einkommen	3195	57
Salare — Fizetések — Gehalte	2689	37			
Spese de cancelarie — Irodai költségek —					
Bureau-Spesen	1098	60			
Chirie — Házbér — Miethzins	180	—			
Dare — Adó — Steuer	1752	99			
Dare după depunerî — Betét kamatadó —					
Einlage-Zinsensteuer	61	70			
Amortizări — Leírások — Abschreibungen	336	—			
Profit curat — Tiszta nyereség — Reingewinn	7039	52			
	25361	91		25361	91

Kakova, 31 Decembre 1907

Ion Epure mp.
director executiv.

Simion Popescu mp.
contabil.

Direcțiunea:

Dr. Liviu Cigarean mp. Ion Oprean mp. Dr. Octavian Cotoți mp. Traian Linția mp. Vasilie Leza mp.
cavaler al ord. steaua României, președinte
Vasilie Iorgovan mp. Aurel Popovici mp. Ion Ciorman mp. Gheorghe Balica mp. Vuin Băcală mp.
Alexa Coca mp. Bucure Miu mp. Sofroniu Gacica mp.

Confrontînd bilanțul de față cu registrele, l-am aflat în consonanță.

Comitetul de supraveghere:

Gheorghe Jianu mp. Gheorghe Caiman mp. Simion Popa mp. Gheorghe Truia mp. Dimitrie Stoia mp.
președinte. Gheorghe Grima mp. Jivan Juica mp. Ion Stanciu mp.

Anunț!

 Sub conducerea direcțiunii institutului

„PLUGARUL“

societate pe acții în Cacova,
s'a înființat

**O însoțire ocazională reciprocă
pentru asigurarea vitelor.**

Membru al acestei însoțiri, conform statutelor, poate fi oricare proprietar de vite.

Spre asigurare se primesc deocamdată cai și tot soiul de animale cornute; măi târziu vor fi primite și animalele măi mici, oi, porci, etc. Scopul însoțirii este: ajutorarea reciprocă a membrilor între sine în caz de înbolnăvire, de nenorocire a vitelor. Despăgubire se dă și în caz de boală epidemică!

Contribuirea membrului e următoarea:

a) Tacsă de înscriere, odată pentru totdeauna 3 coroane; din această sumă se plătesc timbrele, libelul de membru, tipărituri etc.

b) O cauțiune dela 1-5 cuote (cuota de 100 cor.) 5 cor.; dela 5 cuote în sus, după fiecare cuotă $1\frac{1}{2}\%$. Această sumă e proprietatea membrului respectiv, și în caz de repășire o capătă îndărăt, detrăgându-i-se suma de despăgubire pentru pagubele întâmplăte până aci. Ea servește ca vadiu, și totodată în ea se anticipează suma de despăgubire, avînd membrii datorința de a o întregi din timp în timp la provocarea direcțiunei.

Toți membrii au pentru animale medicină grătuită, cum și doctor veterinar, materie de oltoit și toate spesele obveninde sînt pentru membri grătuite.

Cacova, la 28. August 1907.

Direcțiunea „Plugarul“.